

3. Ieņēmumu analīze¹

3.1. Nodokļu politikas aktualitātes

Veidojot 2017.gada budžetu, par galvenajiem virzieniem tika noteikti ēnu ekonomikas apkarošana, resursu efektīvāka izmantošana, nodokļu optimizācijas ierobežošana, kā arī konkurētspējas un uzņēmējdarbības vides uzlabošana.

Tādējādi 2017.gada budžeta izstrādes laikā tika atbalstīta tādu nodokļu pasākumu ieviešana, kas vērsti uz ēnu ekonomikas samazināšanu, kā arī pārskatot atsevišķu nodokļu atvieglojumu piemērošanu un likmes, neveicot būtiskas izmaiņas lielākajos nodokļos.

Virzoties uz Valdības rīcības plānā noteikto **ēnu ekonomikas īpatsvara samazinājumu**, ieviesta virkne pasākumu, kuru fiskālais efekts tiek lēsts 12 milj. *euro* gadā, taču, ņemot vērā, ka precīzas aplēses ir grūti novērtējamas, atdeve var būt lielāka:

- galvenā būvdarbu veicēja līdzatbildības ieviešana par apakšuzņēmēja darba ņēmēju, kas nodarbināts galvenā būvdarbu veicēja būvobjektā, nodokļu nomaksu;
- ātra, ērta un efektīva risinājumu ieviešana piedziņas vēršanai uz naudas līdzekļiem parādnieku banku kontos, nodrošinot Valsts ieņēmumu dienestam un kredītiestāžu elektronisko datu apmaiņu;
- E-komercijas uzraudzības un kontroles nodrošināšana un Valsts ieņēmumu dienesta tiesību paplašināšana;
- risku vadības sistēmu ieviešana Uzņēmumu reģistrā;
- nelegālā audiovizuālā tirgus apkarošana un ierobežošana;
- lietotu transportlīdzekļu reģistrācijas nosacījumu pilnveidošana;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu avansa maksājuma ieviešana taksometru nozarē, minēto avansa maksājumu nosakot 130 *euro* par automašīnu,
- reversā pievienotās vērtības nodokļa maksāšanas kārtības ieviešana dārgmetālu jomā un citi pasākumi.

Nodokļu politikas jomā **“reformēta” transportlīdzekļu nodokļu politika**, atceļot vieglo automobiļu un motociklu nodokli, vienlaikus pārskatot transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa likmes, vienlaicīgi saglabājot līdzšinējo nodokļa maksāšanas kārtību, kad transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis tiek maksāts par kalendāro gadu.

Tāpat tiek **palielinātas dabas resursu nodokļa likmes**, vienlaicīgi pildot starptautiskās rekomendācijas par nodokļa sloga pārnesanu no darbaspēka uz vides uz patēriņa nodokļiem.

Panākta vienošanās par **uzņēmumu ienākuma nodokļa zaudējumu pārnesanas iespēju ierobežošanu**. Sākot ar taksācijas periodu, kas sākas 2017.gadā un turpmākajos taksācijas periodos, iepriekšējo taksācijas periodu zaudējumus (sākot ar zaudējumiem, kas radušies taksācijas periodā, sākot ar 2008.gadu un turpmākajos taksācijas periodos) ir tiesības segt apmērā, kas nepārsniedz 75% no attiecīgā taksācijas perioda ar UIN apliekamā ienākuma.

No 2017.gada spēkā stāties “Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums”. Likuma mērķis ir **veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā**, tādējādi sekmējot pētniecību, kā arī inovatīvu

¹ 2015.gada prognoze un 2016.gada astoņu mēnešu faktiskā izpilde saskaņā ar Valsts kases datiem FMPask_G_100217_bud2017.docx; Likuma "Par valsts budžetu 2017.gadam" paskaidrojumi. 3. nodaļa Ieņēmumu analīze

ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (pētniecības produktu komercializāciju).

Tiek **atcelti elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumi** elektroenerģijai, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem; hidroelektrostacijās un koģenerācijas stacijās, kā arī elektroenerģijai, kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai un siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā, atstājot spēkā atbrīvojumus preču pārvadājumiem un sabiedriskajiem pasažieru pārvadājumiem, tajā skaitā dzelzceļa transportā un pilsētu sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos un mājāsaimniecību lietotājiem.

No 2017.gada 1.janvāra tiek **paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes cigāriem un cigarellām, citai smēķējamai tabakai, tabakas lapām, karsējamai tabakai** un smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai.

Ar 2017.gada 1.martu tiks **paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem.**

No 2017.gada 1.jūlija tiks **paaugstināta akcīzes nodokļa likme cigaretēm.**

Darbspēka nodokļu jomā **ieviestas normas, kas novērsīs nodokļu plānošanu, veicot iemaksas privātajos pensiju fondos.** Turpmāk iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu nevarēs piemērot, ja pensijas fondā iemaksātā nauda tiks izņemta tajā pašā vai nākamajā gadā.

Tiek ieviests jauns **iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums**, kas paredz ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplikt darba devēja apmaksātos koplīgumā noteiktos darbinieka ēdināšanas izdevumus, ja tie nepārsniedz 480 *euro* gadā (40 *euro* mēnesī).

Saeima 2016.gada 20.decembrī pieņēma likumu "Grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu", kas paredz **atteikties no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu mēneša minimālā objekta ieviešanas ar 2017.gadu.**

Sadarbībā ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem turpinās darbs pie Valsts nodokļu politikas stratēģijas 2017. – 2021.gadam sagatavošanas, kurā tiek izvērtēta Latvijas nodokļu politikas esošā sistēma un izstrādāti konkrēti rīcības virzieni nodokļu politikas attīstībai vidējā termiņā.

3.2. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi²

Kopējie kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 6 750,3 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 352,0 milj. *euro* jeb 5,5% vairāk. Nodokļu ieņēmumu pieaugumu nodrošināja lielāko nodokļu – pievienotās vērtības nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa, akcīzes nodokļa, sociālās apdrošināšanas iemaksu un uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu par 4,9% jeb 85,5 milj. *euro* 2016.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, nodrošināja atmaksu samazināšanās.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu 11 mēnešos 34,4 milj. *euro* apmērā nodrošināja iemaksu pieaugums par 25,8 milj. *euro* jeb 6,2%, ko ietekmēja gan iemaksu palielināšanās pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju par 2015.gadu rezultātiem un pēc avansa maksājumiem, gan atmaksu samazināšanās. No uzņēmumu ienākuma nodokļa

² Neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas fondēto pensiju shēmā

2016.gada 11 mēnešos atmaksāts par 8,6 milj. *euro* jeb 12,9% mazāk nekā 2015.gada attiecīgajā periodā.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi, salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, ir par 59,4 milj. *euro* jeb 8,1% lielāki un ieņēmumu pieaugums vērojams visām preču grupām, no kā lielākais kāpums bija akcīzes nodokļa ieņēmumiem no naftas produktiem un tabakas izstrādājumiem.

Salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu ieņēmumi speciālajā budžetā ir palielinājušies par 47,5 milj. *euro* jeb 2,6% un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi par 78,8 milj. *euro* jeb 6,1 procentu. 2016.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, par 17,9 milj. *euro* jeb 25,1% ir palielinājušās iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksas pēc gada ienākumu deklarācijām, kā arī par 23,8% ir palielinājies nodokļu maksātāju skaits, kuri ir saņēmuši iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksas. Sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu nodrošināja nodarbināto ienākumu palielināšanās.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” kopbudžeta nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 7 888,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 516,2 milj. *euro* jeb 7,0% vairāk nekā 2016.gada prognoze. 2017.gada plāna pamatā ir:

- prognozētā ekonomiskā izaugsme;
- plānotās nodokļu izmaiņas un ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumi;
- minimālās algas paaugstināšana no 370 *euro* līdz 380 *euro*.

2017.gada plānā ņemts vērā:

- prognozētais IKP pieaugums prognozēts ar 5,3 procentu pieaugumu (salīdzinot ar 2016.gada IKP);
- prognozētais darba samaksas fonda pieaugums prognozēts ar 5,7 procentu pieaugumu pret 2016.gadu;
- preču un pakalpojumu eksporta un importa prognozētais pieaugums, attiecīgi 7,5% un 9,8%;
- prognozētais inflācijas pieaugums 1,6 procentpunkti.

3.1. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Nodokļu ieņēmumi, t. sk.	6 676,4	7 002,6	7 372,4	7 888,6
Tiešie nodokļi**	3 907,5	4 065,8	4 275,5	4 570,2
Netiešie nodokļi	2 693,6	2 852,3	3 012,0	3 214,2
Pārējie nodokļi***	75,3	84,5	84,8	104,1

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

**2016.gadā tika ieviests Solidaritātes nodoklis

***2014.gadā tika ieviests Subsidētās elektroenerģijas nodoklis

3.2. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, % no IKP

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Nodokļu ieņēmumi, t. sk.	28,3%	28,7%	29,4%	29,9%
Tiešie nodokļi**	16,6%	16,7%	17,1%	17,3%
Netiešie nodokļi	11,4%	11,7%	12,0%	12,2%

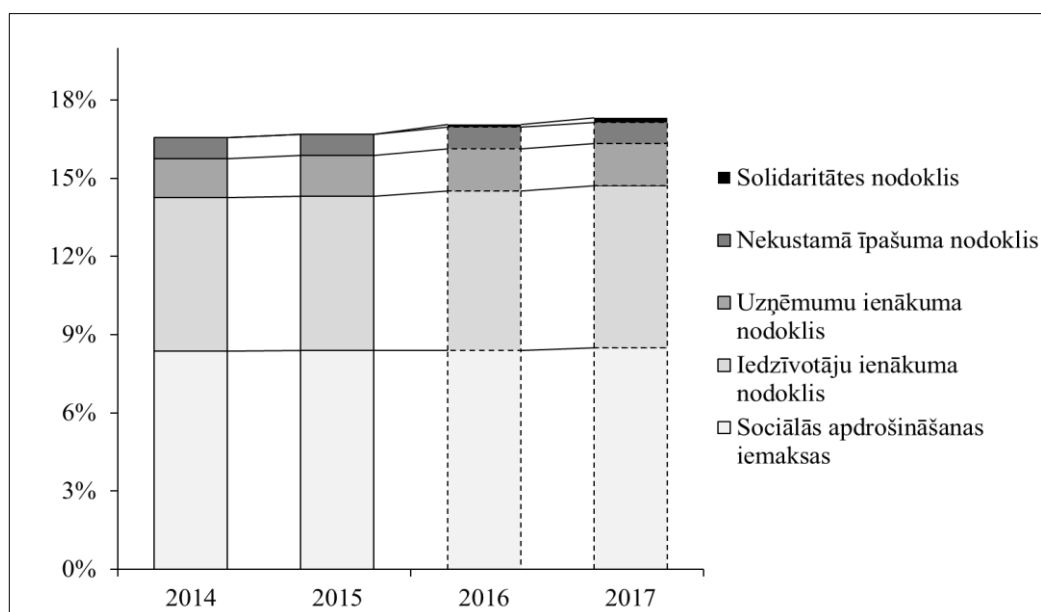
	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Pārējie nodokļi	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

**2016.gadā tika ieviests Solidaritātes nodoklis

3.2.1. Tiešie nodokļi

Lielāko daļu no tiešo nodokļu ieņēmumiem veido valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi.

3.1. att. Tiešo nodokļu ieņēmumi, % no iekšzemes kopprodukta

2016.gada tiešo nodokļu ieņēmumu prognozes īpatsvars iekšzemes kopproduktā ir 17,1%, savukārt 2017.gadā tiek plānots, ka to īpatsvars palielināsies par 0,2 procentpunktiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, darba samaksa, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma un atvieglojumu apmērs, kā arī minimālā darba alga.

Lai samazinātu darbaspēka nodokļu slogu iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem un sniegtu atbalstu ģimenēm ar bērniem, ar 2013.gada 1.janvāri tika samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme no 25% līdz 24% un ar 2013.gada 1.jūliju atvieglojums par apgādājamajām personām tika paaugstināts no 99,60 euro uz 113,83 euro. Turpinoties iesāktajai nodokļu politikai, ar 2014.gada 1.janvāri tika paaugstināts gan nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu no 113,83 euro līdz 165 euro, gan neapliekamais minimums no 64,03 euro līdz 75 euro un ar 2015.gada 1.janvāri tika samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme no 24% līdz 23 procentiem.

Ar 2016.gada 1.janvāri tika palielināts gan nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu no 165 *euro* līdz 175 *euro*, gan ieviests diferencētais neapliekamais minimums, kas paredz atšķirīgu neapliekamo minimumu atkarībā no gada laikā gūtajiem kopējiem ienākumiem. Ar diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanu tiek mazināta iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzība, kā arī ienākuma nodokļa sistēma tiek padarīta progresīvāka, jo personām, kas saņem mazus ienākumus, tiek piešķirts lielāks neapliekamais minimums nekā tām personām, kas saņem lielākus ienākumus.

Kopējie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 1 372,3 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada 11 mēnešiem ir par 78,8 milj. *euro* jeb 6,1% vairāk. 2016.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, valsts pamatbudžetā iekasēts par 8,1 milj. *euro* jeb 3,1% vairāk, savukārt pašvaldību budžetā ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa ir palielinājušies par 70,7 milj. *euro* jeb 6,8 procentiem. Salīdzinot ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem valsts budžetā, būtiskais pieaugums pašvaldību budžetā skaidrojams ar pašvaldībām izmaksātajām kompensācijām. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2016. gada plāna neizpilde 11 mēnešos bija 6,7 milj. *euro*, līdz ar to saskaņā ar kārtējā gada likumu par valsts budžetu, ja ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa neizpilde pašvaldību budžetā, tad tā tiek kompensēta no valsts pamatbudžetā ieskaitāmās iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļas.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu noteica darba samaksas pieaugums, tomēr ieņēmumus negatīvi ietekmēja iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu būtiskā palielināšanās. 2016.gada 11 mēnešos, pamatojoties uz iesniegtajām gada ienākumu deklarācijām, atmaksāti 89,1 milj. *euro*, kas ir par 17,9 milj. *euro* vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem atmaksu palielināšanās skaidrojama ne tikai ar deklarēto atmaksājamo summu pieaugumu (2016.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, par 16,58 milj. *euro* jeb 24,4%), bet arī ar atmaksas procesa daļēju automatizēšanu, tādējādi saīsinot laiku starp deklarācijas iesniegšanu un atmaksu.

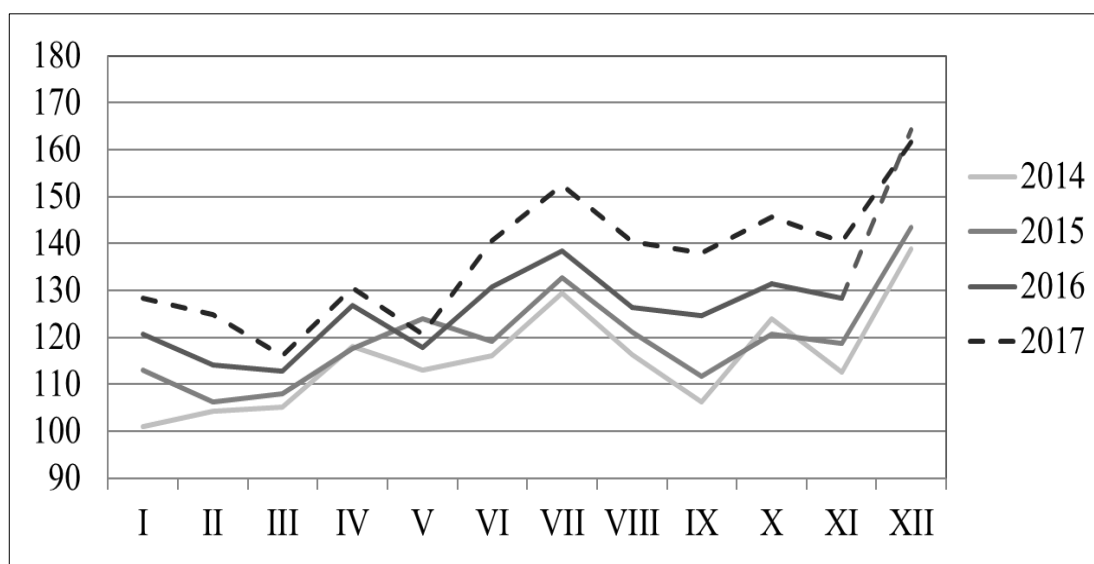
Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2016.gada 3.ceturksnī strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija par 2,2% lielāka nekā 2015.gada attiecīgajā periodā.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju reģistrētā bezdarba līmenis 2016.gada novembra beigās bija 8,0%, kas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu ir par 0,4 procentpunktiem mazāk.

Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, ienākumus virs minimālās darba algas 2016.gada pārskata periodā (2015.gada decembrī un 2016.gada 10 mēnešos) saņēma 72,6 % nodarbināto un to īpatsvars, salīdzinot ar 2015.gada pārskata periodu, palielinājies par 1,3 procentpunktiem.

Saskaņā Valsts ieņēmuma dienesta datiem³ iesniegtajos paziņojumos par fiziskajām personām izmaksātajām summām ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis no procentu ienākumiem ir 2,4 milj. *euro*, kas ir par 8,6% mazāk nekā pērn šajā periodā, bet no dividendēm ieturēti 48,3 milj. *euro*, kas ir par 2,6% vairāk.

³ Norādītās summas 2015.gada decembra un 2016.gada 10 mēnešu paziņojumos. Dati uz 09.12.2016.

3.2. att. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 1 640,2 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozi ir par 103,7 milj. euro jeb 6,8% vairāk.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2017.gada ieņēmumu plāna pamatā ņemts vērā darba samaksas fonda pieauguma temps (+5,7% salīdzinājumā ar 2016.gadu), kā arī iepriekšējos gados un 2016.gadā pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā ar 2017.gada 1.janvāri. Būtiskākā no tām ir minimālās mēneša darba algas palielināšana no 370 euro līdz 380 euro (fiskālā ietekme +4,6 milj. euro (t.sk. valsts budžetā +0,9 milj. euro, pašvaldību budžetā +3,7 milj. euro). Tāpat 2017.gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus ietekmēs arī citas izmaiņas:

- iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma ieviešana vienai no koplīgumā noteiktajām darbinieku sociālajām garantijām (fiskālā ietekme -1,2 milj. euro (t.sk., valsts budžetā -0,2 milj. euro, pašvaldību budžetā -0,9 milj. euro);
- iedzīvotāju ienākuma nodokļa regulējuma maiņa attiecībā uz izmaksām no privātajiem pensiju fondiem, ierobežojot atvieglojuma piemērošanu nodokļu plānošanas gadījumā (fiskālā ietekme 2018.gadā +0,9 milj. euro (t.sk. valsts budžetā +0,2 milj. euro, pašvaldību budžetā +0,7 milj. euro);
- nodokļa avansa ieviešana taksometru nozarei 130 euro apmērā (fiskālā ietekme +1,5 milj. euro (t.sk. valsts budžetā +0,3 milj. euro, pašvaldību budžetā +1,2 milj. euro);
- nodokļu nemaksāšanas risku ierobežošana transportlīdzekļu apkopes un remonta nozarē, kad kā apdrošināšanas atlīdzības veids tiek izvēlēts remonta pakalpojuma kompensācija (fiskālā ietekme +0,1 milj. euro (t.sk. valsts budžetā +0,02 milj. euro, pašvaldību budžetā +0,08 milj. euro);
- galvenā būvdarbu veicēja līdzatbildības ieviešana par apakšuzņēmēja darba ņēmēju, kas nodarbināts galvenā būvdarbu veicēja būvobjektā, nodokļu nomaksu (fiskālā ietekme +0,9 milj. euro (t.sk. valsts budžetā +0,2 milj. euro, pašvaldību budžetā +0,7 milj. euro);
- ātra, ērta un efektīva risinājumu ieviešana piedziņas vēršanai uz naudas līdzekļiem parādnieku banku kontos, nodrošinot Valsts ieņēmumu dienestam un

kredītiestāžu elektronisko datu apmaiņu (fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro* (t.sk. valsts budžetā +0,1 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,4 milj. *euro*);

- Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma ieviešana, kura mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā, līdz ar to sekmējot pētniecību un inovatīvu ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (fiskālā ietekme +0,089 milj. *euro* (t.sk. valsts budžetā +0,018 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,071 milj. *euro*).

2017.gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu ietekmējošās iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas iekļautas bāzes prognozēs:

- attaisnoto izdevumu piemērošana bērnu interešu izglītības programmu apgūšanai;
- attaisnoto izdevumu piemērošana ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodotajām summām Latvijas Republikā reģistrētai politiskajai partijai vai politisko partiju apvienībai;
- diferencētā neapliekamā minimuma ieviešana.

3.3. tabula. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, milj. <i>euro</i>	1 385,2	1 436,9	1 536,5	1 640,2
t.sk. valsts budžetā**	277,2	288,8	307,3	328,0
pašvaldību pamatbudžetā**	1 108,1	1 148,1	1 229,2	1 312,2
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	3,9	3,7	6,9	6,8
<i>% no IKP</i>	5,9	5,9	6,1	6,2

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

** no 2012.gada – valsts budžetā 80% un pašvaldību budžetā 20%

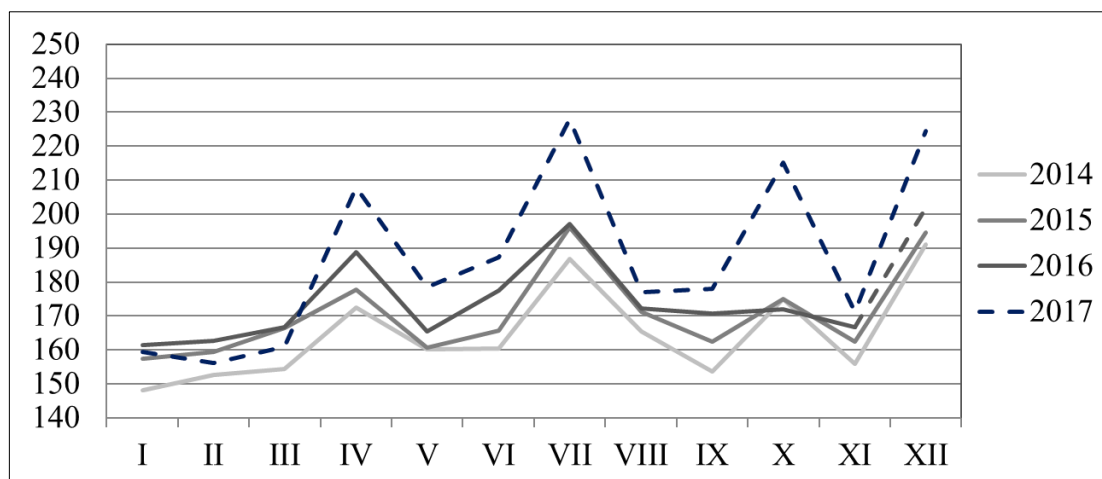
Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas⁴

Sociālās apdrošināšanas iemaksām ir ieņēmumu ziņā lielākais īpatsvars no visiem tiešajiem nodokļiem.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2016.gada 11 mēnešos veidoja 28,2% no kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem. 2016.gada 11 mēnešos valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi valsts speciālajā budžetā bija 1 901,8 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada 11 mēnešiem ir par 47,5 milj. *euro* jeb 2,6% vairāk.

Sociālās apdrošināšanas iemaksu pieaugumu galvenokārt noteica darba samaksas pieaugums. Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2016.gada pārskata periodā (2015.gada decembrī un 2016.gada 10 mēnešos) nodarbināto ienākumi, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, palielinājušies par 5,3 procentiem.

⁴ Neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas fondēto pensiju shēmā un solidaritātes nodokli

3.3. att. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” 2017.gadā sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi tiek plānoti 2 244,1 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozi ir par 140,5 milj. *euro* jeb 6,7% vairāk.

2017.gada valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu plānā tika ņemts vērā darba samaksas fonda pieauguma temps (+5,7% salīdzinot ar 2016.gadu), iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas un 2016.gadā pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā ar 2017.gadu. Būtiskākā no tām ir mēneša minimālās darba algas palielināšana no 370 *euro* līdz 380 *euro* (fiskālā ietekme +6,3 milj. *euro*). Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus ietekmēs arī citas izmaiņas:

- iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma ieviešana vienai no koplīgumā noteiktajām darbinieku sociālajām garantijām (fiskālā ietekme -1,6 milj. *euro*);
- nodokļa avansa ieviešana taksometru nozarei 130 *euro* apmērā (fiskālā ietekme +2,1 milj. *euro*);
- nodokļu nemaksāšanas risku ierobežošana transportlīdzekļu apkopes un remonta nozarē, kad kā apdrošināšanas atlīdzības veids tiek izvēlēts remonta pakalpojuma kompensācija (fiskālā ietekme +0,2 milj. *euro*);
- galvenā būvdarbu veicēja līdzatbildības ieviešana par apakšuzņēmēja darba ņēmēju, kas nodarbināts galvenā būvdarbu veicēja būvobjektā, nodokļu nomaksu (fiskālā ietekme +1,0 milj. *euro*);
- ātra, ērta un efektīva risinājumu ieviešana piedziņas vēršanai uz naudas līdzekļiem parādnieku banku kontos, nodrošinot Valsts ieņēmumu dienestam un kredītiestāžu elektronisko datu apmaiņu (fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro*);
- pasākuma „Sociālās apdrošināšanas iemaksas par personām, kuras kopj bērnu līdz 1,5 gada vecumam” finansēšana (fiskālā ietekme -0,6 milj. *euro*), (kopējās sociālās apdrošināšanas iemaksas no finansēšanas nemainīsies, palielināsies sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā par 0,6 milj. *euro*, kas par 0,6 milj. *euro* samazina valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas speciālajā budžetā);
- Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma ieviešana, kura mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā, līdz ar to sekmējot pētniecību un inovatīvu

ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (fiskālā ietekme +0,4 milj. *euro*).

Ar 2017.gada 1.janvāri palielināts valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālais apmērs no 48 600 līdz 52 400 *euro*. Normatīvo aktu izmaiņas iekļautas nodokļu ieņēmumu vidēja termiņa bāzes prognozēs.

Izvērtējot priekšrocības, atceļot darba ņēmēja un darba devēja minimālā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta ieviešanu, tika secināts, ka mikrouzņēmuma režīmā strādājošie varēs turpināt uzņēmējdarbību kā līdz šim, jo, samazinoties nodokļu slogam, būs mazāk uzņēmumu, kuri būs spiesti atlaist darbiniekus. Turklāt tiks novērsta situācija, ka mikrouzņēmumu nodokļu maksātājiem, kuru uzņēmējdarbībai ir sezonāls raksturs, ir jāmaksā nodokļi pat tad, ja faktiski netiek veikta uzņēmējdarbība.

Līdz ar to ar 2017.gada 1.janvāri ir atceltas iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas iekļautas 2017.gada iemaksu bāzes prognozēs – darba ņēmēja un darba devēja minimālā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta ieviešana, kas paredzēja darba devējam noteikt minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objektu par katru darbinieku, kas nav mazāks par Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru (2017.gadā – 3/4 no minētās summas un 2018.gadā pilnā apmērā). Tā vietā ar fiskāli neitrālu ietekmi ir stājies spēkā normatīvo aktu grozījums Mikrouzņēmumu nodokļa likumā, kas paredz, ka no 2017.gada 1.janvāra mikrouzņēmumu nodokļa likme mikrouzņēmuma apgrozījumam līdz 7 000 *euro* būs 12% un mikrouzņēmumu nodokļa likme mikrouzņēmuma apgrozījumam no 7 000,01 līdz 100 000 *euro* būs 15%. No 2018.gada 1.janvāra mikrouzņēmumu nodokļa likme būs 15 procenti. Tāpat ar 2017.gada 1.janvāri ir mainīta mikrouzņēmumu nodokļa sadales kārtība – mikrouzņēmuma nodokļa palielinājums tiek novirzīts sociālās apdrošināšanas iemaksām un par mikrouzņēmuma darbiniekiem samaksātās sociālās apdrošināšanas iemaksas 2017.gadā vidēji palielināsies (salīdzinot ar šā brīža situāciju) par 62% un 2018.gadā par 84%, attiecīgi palielinot darbinieku gan īstermiņa, gan ilgtermiņa sociālās apdrošināšanas pakalpojumu apjomu, vienlaikus veicinot sociālā budžeta ilgtspējību.

3.4. tabula. Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Sociālās apdrošināšanas iemaksas, milj. <i>euro</i>	1 976,1	2 048,7	2 103,5	2 244,1
<i>pieauguma tempi, faktiskās cenās, %</i>	-0,2	3,7	2,7	6,7
<i>% no IKP</i>	8,4	8,4	8,4	8,5

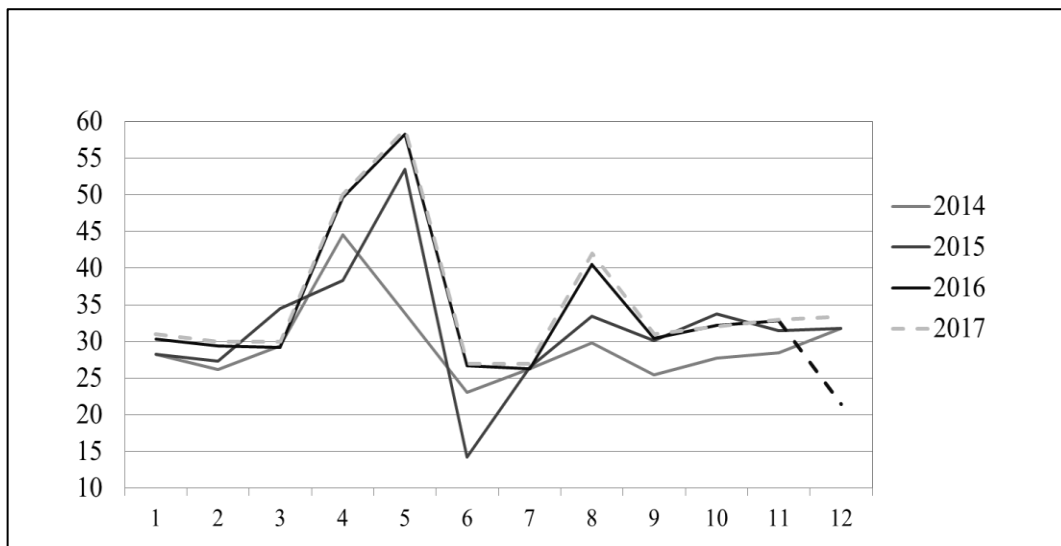
*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

2016.gada 11 mēnešos uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi bija 385,7 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 34,4 milj. *euro* jeb 9,8% vairāk.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa pieaugums skaidrojams ar iemaksu palielināšanos (par 25,8 milj. *euro* jeb 6,2% vairāk nekā iepriekšējā gada 11 mēnešos), jo pieaug gan pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijām aprēķinātā papildus budžetā iemaksājamā summa, gan avansa maksājumi, kas liecina par uzņēmumu sekmīgu darbību, neskatoties uz nominālā IKP pieauguma tempa samazinājumu. Lielākais iemaksu palielinājums ir no nodokļu maksātājiem, kuri darbojas finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas nozarē vai pakalpojumu

sniegšanas nozarē un kuriem būtiski pieauga iemaksas par 2015. gada rezultātiem. Vienlaikus samazinās pēc UIN deklarācijām atmaksājamā summa (par 8,6 milj. *euro* jeb 12,9% mazāk nekā iepriekšējā gada 11 mēnešos). Lielākais UIN atmaksu samazinājums ir nodokļu maksātājiem, kuri darbojas elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē.

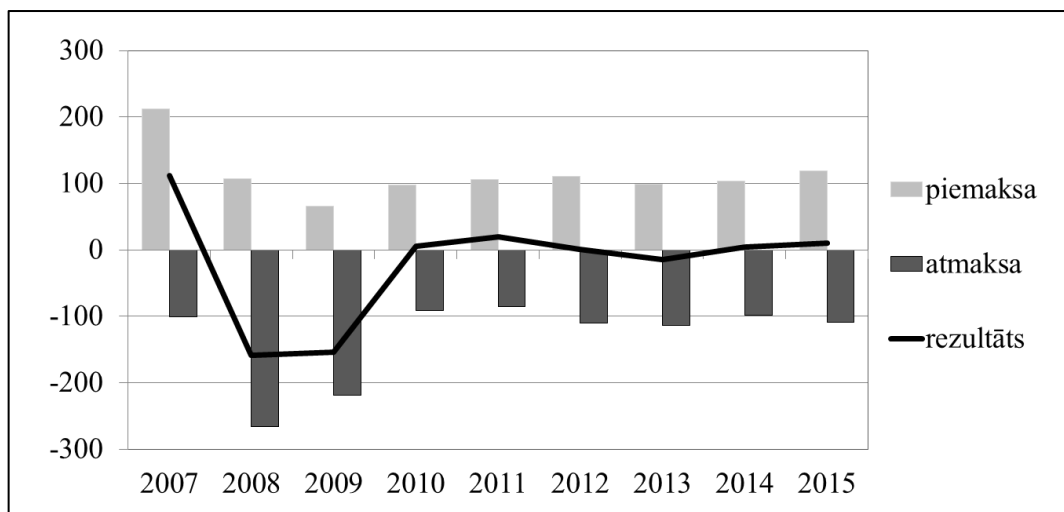

3.4. att. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2016.gada 11 mēnešos uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijas par 2015.gadu iesnieguši 86 868 nodokļu maksātāji, kas ir par 1,9% mazāk nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā deklarāciju par 2014.gadu iesniedzēji.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijās par 2015.gadu, salīdzinot ar deklarācijām par 2014.gadu, straujāks palielinājums ir piemaksājama summai, nodrošinot lielāku pozitīvo saldo – par 2015.gadu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir 4,7 reizes lielāks.

Jāatzīmē, ka vidēji vienam nodokļu maksātājam aprēķinātais nodoklis 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, ir palielinājies par 8,4 procentiem.

3.5. att. Uzņēmumu ienākuma nodokļa piemaksājāmās un atmaksājāmās summas no valsts budžeta, milj. euro

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2017.gadā plānoti 425,3 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozi ir par 18,2 milj. *euro* jeb 4,5% vairāk.

2017.gada uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu plānā ir ņemtas vērā ieņēmumu izpildes tendences 2016.gadā, makroekonomisko rādītāju attīstības scenāriji un to izmaiņas, iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kā arī likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā 2017.gadā – iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma ieviešana vienai no koplīgumā noteiktajām darbinieku sociālajām garantijām (fiskālā ietekme 2017.gadā -0,847 milj. *euro*), kā arī ieviests ātrs, ērts un efektīvs risinājums piedziņas vēršanai uz naudas līdzekļiem parādnieku banku kontos, nodrošinot Valsts ieņēmumu dienestam un kredītiestāžu elektronisko datu apmaiņu (fiskālā ietekme 2017.gadā +0,01 milj. *euro*). Ar 2017.gadu ir noteikta uzņēmumu ienākuma nodokļa zaudējumu pārnesšanas ierobežošana – attiecīgajā taksācijas gadā sedz zaudējumus 75% apmērā (fiskālā ietekme no 2018.gada).

3.5. tabula. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi

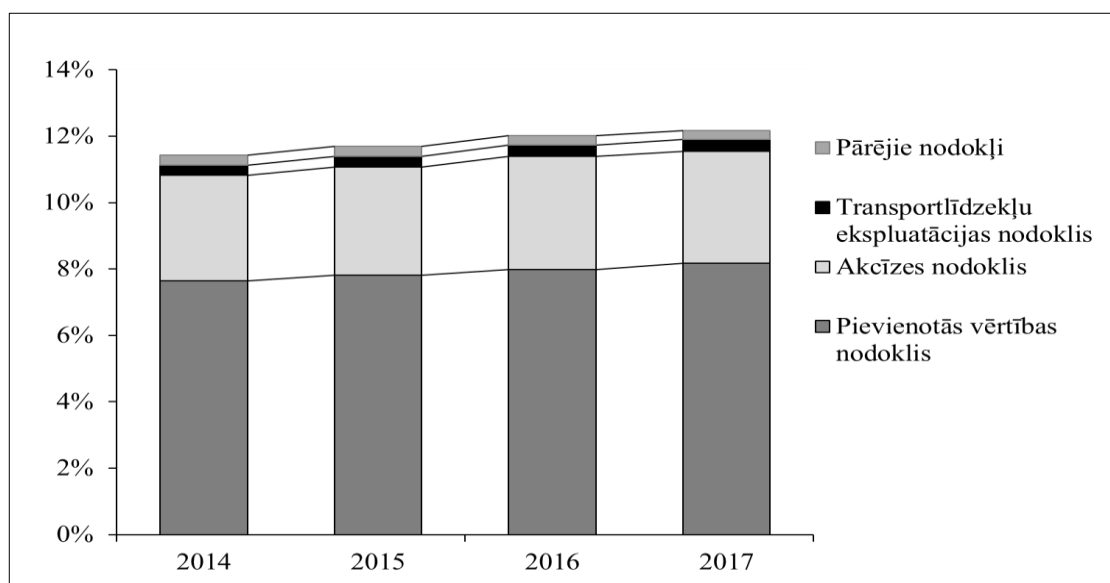
	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Uzņēmumu ienākuma nodoklis, milj. <i>euro</i>	354,8	383,1	407,1	425,3
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	-2,1	8,0	6,3	4,5
<i>% no IKP</i>	1,5	1,6	1,6	1,6

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

3.2.2. Netiešie nodokļi

Lielāko daļu no netiešo nodokļu ieņēmumiem veido pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumi.

2017.gadā netiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek prognozēts 12,2 procenti. Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” 2017.gadā netiešo nodokļu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek plānots virs 2016.gada apmēra, kas, salīdzinot ar 2016.gada prognozi, ir par 0,2 procentpunktiem vairāk.

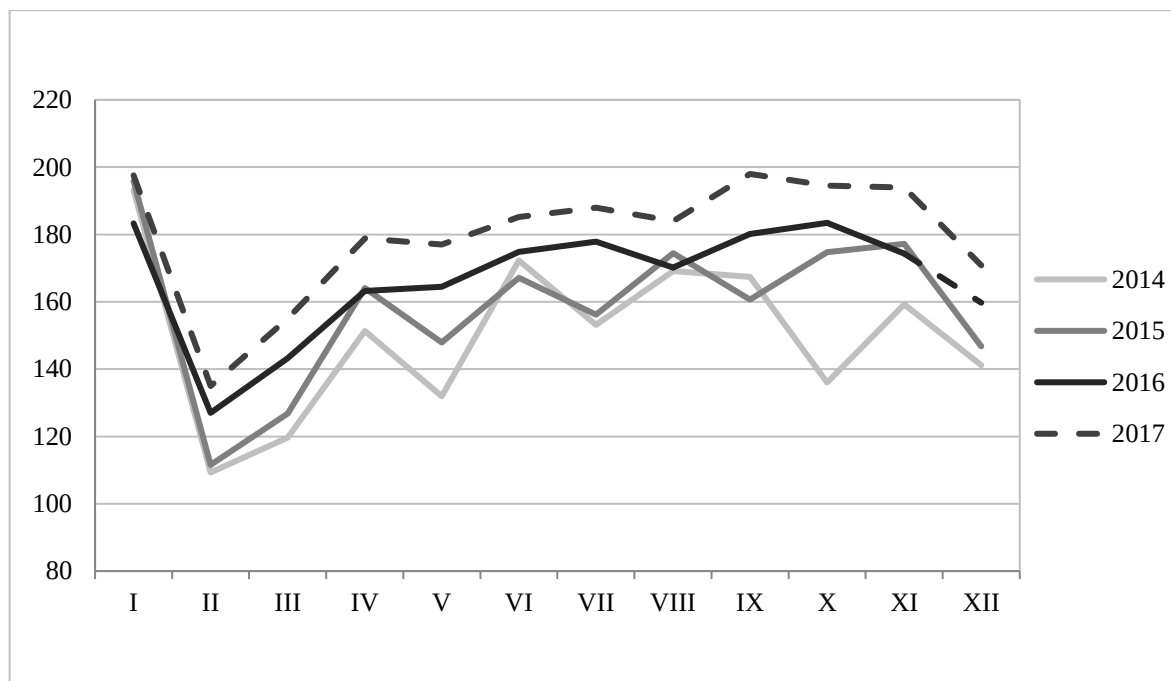

3.6. att. Netiešo nodokļu ieņēmumi, % no iekšzemes kopprodukta

Pievienotās vērtības nodoklis

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi ir nozīmīgs valsts pamatbudžeta ieņēmumu avots, kas 2016.gada 11 mēnešos veidoja 52,4% no valsts pamatbudžeta nodokļu ieņēmumiem.

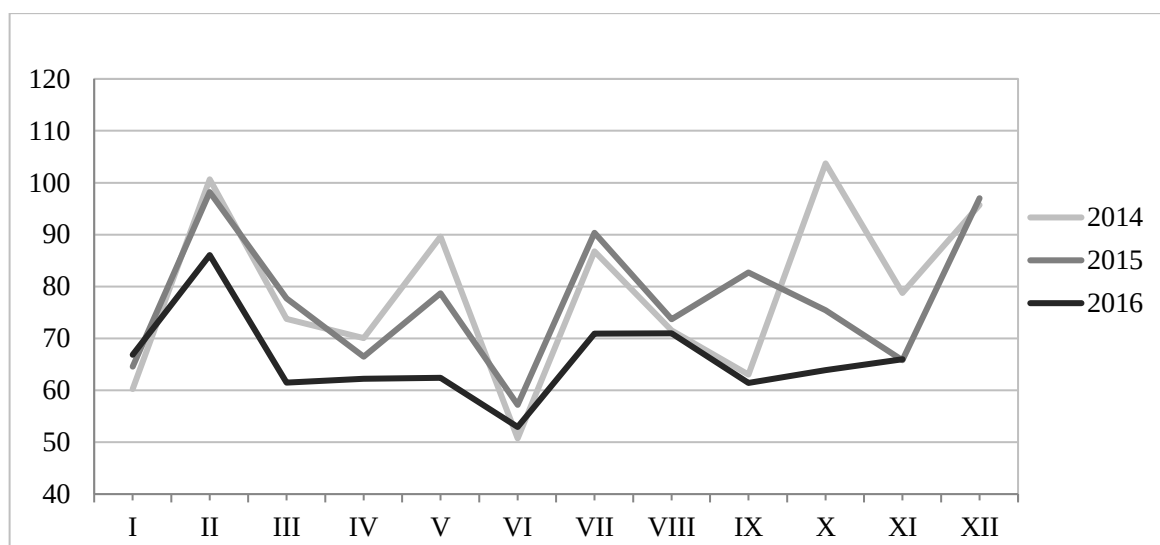
Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 1 842,3 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada attiecīgo periodu ir par 85,5 milj. *euro* jeb 4,9% vairāk.

3.7. att. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. *euro*

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem mazumtirdzniecības uzņēmumu kopējais apgrozījums, pēc kalendāri neizlīdzinātiem datiem, faktiskajās cenās 2016.gada 11 mēnešos salīdzinājumā ar 2015.gada attiecīgo periodu palielinājās par 0,9 procentiem. Pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 0,5%, bet nepārtikas preču pārdošanas apjoms palielinājās par 1,2%. Salīdzinot ar pagājušā gada 11 mēnešiem, apgrozījums pieaudzis mazumtirdzniecībā pa pastu vai interneta veikalos (par 20,5%), mazumtirdzniecībā ārpus veikaliem, stendiem un tirgiem (par 16,3%) un apģērbu, apavu un ādas izstrādājumu mazumtirdzniecībā (par 14,2%). Savukārt apgrozījums visvairāk krities auto degvielas mazumtirdzniecībā (par 7,8%) un mājāsaimniecības elektropreču mazumtirdzniecībā (par 6,6%).

Pievienotās vērtības nodokļa pieaugumu 2016.gadā galvenokārt nodrošināja atmaksu samazināšanās. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2016.gada 11 mēnešos no pievienotās vērtības nodokļa ir atmaksāti 725,0 milj. *euro* un, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, atmaksas ir samazinājušās par 105,8 milj. *euro* jeb 12,7%. Lielākais atmaksu samazinājums ir nodokļu maksātājiem, kuri darbojas degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozarē (par 23,5 milj. *euro* jeb 77,7%), būvniecības nozarē (par 35,0 milj. *euro* jeb 31,7%), kur lielākais atmaksu samazinājums ir dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecības apakšnozarē un ceļu un maģistrāļu būvniecības apakšnozarē (par 9,3 milj. *euro* jeb 19,4% un par 7,2 milj. *euro* jeb 44,0%), un kravu dzelzceļa transporta nozarē (par 6,9 milj. *euro* jeb 28,5%).

3.8. att. Pievienotās vērtības nodokļa atmaksu dinamika, milj. euro
(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2016.gada 11 mēnešos bija 2 567,3 milj. euro, kas ir par 20,3 milj. euro jeb 0,8% mazāk nekā 2015. gada attiecīgajā periodā. PVN iemaksu samazināšanos ietekmēja gan ekonomikas izaugsmes tempa palēnināšanās, gan naftas produktu zemās cenas, gan investīciju samazināšanās, kas saistīta ar Eiropas Savienības struktūrfondu apgūšanas kavēšanos, kas savukārt ietekmēja būvniecības apjoma samazināšanos. Lielākais iemaksu samazinājums ir degvielas mazumtirdzniecības degvielas uzpildes stacijās nozarē (par 28,8 milj. euro jeb 31,3%), degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecības nozarē (par 23,8 milj. euro jeb 15,0%), gāzveida kurināmā sadales pa cauruļvadiem nozarē (par 17,9 milj. euro jeb 22,1%) un nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbības veids ir vispārējo valsts dienestu darbība (par 12,2 milj. euro jeb 18,3%).

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu 2016.gadā ietekmē arī izmaiņas gan pievienotās vērtības nodokļa, gan arī citu nodokļu likumdošanā, un ieviestie ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumi. Piemēram, lai samazinātu krāpšanos pievienotās vērtības nodokļa jomā, ar 2016.gada 1.jūliju ir ieviesta PVN apgrieztā maksāšanas kārtība graudaugu un tehnisko kultūru (tostarp eļļas augu sēklu), tajā skaitā šo preču maisījumiem, ko galapatēriņa stadijā parasti neizmanto neizmainītā stāvoklī, piegādēm.

Prognozēts, ka 2017.gadā pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu veicinās privātais patēriņš, kas saskaņā ar prognozēm, salīdzinot ar 2016.gadu, pieaugs par 5,0%, kā arī eksporta un importa pieaugums. Prognozētais preču un pakalpojuma eksporta pieaugums 2017.gadā ir 7,5% un importa pieaugums ir 9,8%. Inflācijas līmenis 2017.gadā palielināsies un būs lielāks nekā iepriekšējos gados, prognozētais inflācijas pieaugums ir 1,6 procentpunkti.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 2 158,0 milj. euro, t.i., par 156,0 milj. euro jeb 7,8% vairāk nekā 2016.gada prognoze.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu plāns 2017.gadam ir sagatavots, ņemot vērā gan prognozējamās tautsaimniecības attīstības tendences, tajā skaitā iekšzemes pieprasījuma pieaugumu kā galveno tautsaimniecības attīstību virzītāju, gan pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugumu 2016.gadā, kā arī plānotās izmaiņas likumdošanā un ēnu ekonomikas apkarošanas, un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumus.

1. Likums "Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā" paredz:

- pievienotās vērtības nodokļa apgrieztās maksāšanas kārtības ieviešanu neapstrādātu dārgmetālu, dārgmetālu sakausējumu, dārgmetālu plaķētu metālu, dārgmetālu lūžņu un atlūzu piegādēm ar 2017.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro*);
- pievienotās vērtības nodokļa priekšnodokļa atskaitīšanas atcelšanu N1 kategorijas kravas transportlīdzekļiem ar pilnu masu līdz 3 tonnām un vienlaikus, kuras vērtība pārsniedz uzņēmumu ienākuma nodokli regulējošajos normatīvajos aktos noteikto reprezentatīvā automobiļa vērtību ar 2017.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +0,2 milj. *euro*).

Citu likumu izmaiņas paredz:

- pievienotās vērtības nodokļa atbrīvojumu ierobežojumu pārskatīšanu diplomātiem un starptautisko organizāciju personālam ar 2017.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +0,04 milj. *euro*);
- nodokļu nemaksāšanas risku ierobežošanu transportlīdzekļu apkopes un remonta nozarē, kad kā apdrošināšanas atlīdzības veids tiek izvēlēts remonta pakalpojuma kompensācija ar 2017.gada 1.janvāri (fiskālā ietekme +0,1 milj. *euro*).

2. Ēnu ekonomikas apkarošanas un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumus:

- ātru, ērtu un efektīvu risinājumu ieviešana piedziņas vēršanai uz naudas līdzekļiem parādnieku banku kontos, nodrošinot Valsts ieņēmumu dienestam un kredītiestāžu elektronisko datu apmaiņu (fiskālā ietekme +1,0 milj. *euro*);
- E-komercijas uzraudzības un kontroles nodrošināšana un Valsts ieņēmumu dienesta tiesību paplašināšana (fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro*);
- risku vadības sistēmas ieviešana Uzņēmumu reģistrā (fiskālā ietekme +3,8 milj. *euro*);
- iespēju mazināšana Latvijas teritorijā noliet, uzglabāt un tirgot ar atvieglojumiem ievesto degvielu (starptautisko kravas autopārvadājumu transporta līdzekļu degvielas tvertnēs) (fiskālā ietekme +0,1 milj. *euro*);
- negodīgu komersantu iesaistīšanos ierobežošana apsardzes pakalpojumu darījumu shēmās (fiskālā ietekme +0,2 milj. *euro*);
- nelegālā audiovizuālā tirgus (televīzijas programmu un filmu) izplatīšanas apkarošana un ierobežošana (fiskālā ietekme +1,0 milj. *euro*);
- lietotu transportlīdzekļu reģistrācijas nosacījumu pilnveidošana (fiskālā ietekme +1,3 milj. *euro*).

3. Papildu minētajam ņemts vērā pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugums no atgriezeniskā efekta, ko rada minimālās algas (no 370 uz 380 *euro*) paaugstināšana (fiskālā ietekme +1,1 milj. *euro*). Kā arī pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumus 2017.gadā ietekmēs sekojošie pasākumi un likuma izmaiņas:

- jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma ieviešana, kura mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā, līdz ar to sekmējot pētniecību un inovatīvu ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (fiskālā ietekme +0,4 milj. *euro*);

- atbilstoši grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā un Ministru kabineta 2016.gada 4.oktobra rīkojumam Nr.572 "Par konceptuālo ziņojumu "Kompleksi pasākumi elektroenerģijas tirgus attīstībai"" (fiskālā ietekme -0,9 milj. *euro*);
- akcīzes nodokļa likmes palielināšana cigarillām, cigāriem, cigaretēm, un smēķējamai tabakai (fiskālā ietekme +0,2 milj. *euro*).

3.6. tabula. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Pievienotās vērtības nodoklis, milj. <i>euro</i>	1 803,7	1 903,6	2002,0	2 158,0
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	8,2	5,5	5,2	7,8
<i>% no IKP</i>	7,6	7,8	8,0	8,2

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Akcīzes nodoklis

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi bija 789,0 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2015.gada attiecīgo periodu akcīzes nodokļa ieņēmumi ir palielinājušies par 59,4 milj. *euro* jeb 8,1 procentu. To ietekmēja gan atsevišķu akcīzes nodokļa objektu patēriņa apjoma pieaugums, gan 2015.gadā un iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas, kas stājās spēkā 2016.gadā.

Saskaņā ar iepriekšējos gados pieņemtajām likumdošanas izmaiņām:

1) ar 2011.gada 14.aprīlī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2016.gada 1.janvāri tika paaugstināta akcīzes nodokļa likme cigāriem un cigarillām;

2) ar 2013.gada 6.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2016.gada 1.jūliju tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes cigaretēm;

3) ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli:

- ar 2016.gada 1.janvāri tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes svinu nesaturošam benzīnam, dīzeļdegvielai, petrolejai, degvielai, kuras kolorimetriskais indekss ir mazāks par 2,0 un kinemātiskā viskozitāte 50°C ir mazāka par 25 mm²/s, un sašķidrinātajām naftas gāzēm;
- ar 2016.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis smēķējamai tabakai un tabakas lapām;
- ar 2016.gada 1.janvāri ar akcīzes nodokli neapliek dzērienus, kuru sastāvā ir ne mazāk kā 10 procenti sulas (izņemot augļu sulas, kas gatavotas no koncentrāta), ne vairāk kā 10 procenti pievienotā cukura un kuri nesatur pārtikas piedevas un aromatizētājus;
- ar 2016.gada 1.martu tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem un alum;
- ar 2016.gada 1.martu akcīzes nodoklis tiek piemērots arī karsējamai tabakai;
- ar 2016.gada 1.jūliju akcīzes nodoklis tiek piemērots arī elektroniskajās cigaretēs izmantotajiem šķidrumiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” akcīzes nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 890,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 35,9 milj. *euro* jeb 4,2% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts, nodrošinot ieņēmumu īpatsvaru IKP iepriekšējā gada līmenī –3,4% apmērā.

Sagatavojot 2017.gada akcīzes nodokļa ieņēmumu plānu, tika ņemts vērā prognozētais IKP pieauguma temps (salīdzinot ar 2016.gadu, tas būs 5,3%), prognozētais darba samaksas pieauguma temps (salīdzinot ar 2016.gadu, tas būs 5,5%), kā arī prognozētais privātā patēriņa pieaugums (salīdzinot ar 2016.gadu, tas būs 5,0%), kā arī pieņemtās likumdošanas izmaiņas.

2017.gadā paredzētas vairākas akcīzes nodokļa izmaiņas:

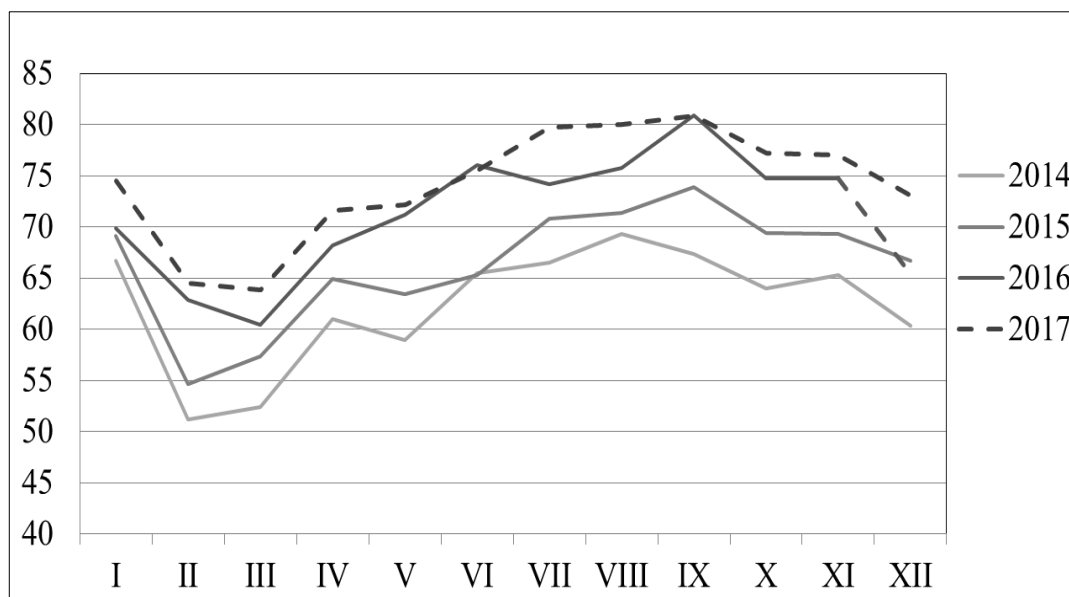
1) saskaņā ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli ar 2017.gada 1.martu tiks paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem un alum;

2) saskaņā ar 2016.gada 26.maija Ministru kabineta lēmumu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr.194, kas paredz, ka, administrējot degvielas ar samazināto akcīzes nodokļa likmi piešķiršanu 2017./2018. saimnieciskajam gadam un turpmākajiem gadiem, ieņēmumos neieklaus par iepriekšējo gadu Eiropas Savienības atbalsta pasākumos “Bioloģiskā lauksaimniecība” un “Agrovide un klimats” saņemtās maksājumu summas. Līdz ar to 2017./2018. saimnieciskajā gadā un turpmākajos gados samazināsies zemes platības, par kurām piešķirs tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi;

3) saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”:

- ar 2017.gada 1.janvāri tiek mazinātas iespējas Latvijas teritorijā noliet, uzglabāt un tirgot ar atvieglojumiem ievesto degvielu (starptautisko kravas autopārvadājumu transporta līdzekļu degvielas tvertnēs);
- ar 2017.gada 1.janvāri noteikti atbrīvojuma ierobežojumi alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu daudzumam, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu;
- ar 2017.gada 1.janvāri paaugstināts akcīzes nodoklis cigāriem un cigarillām;
- ar 2017.gada 1.janvāri paaugstināts akcīzes nodoklis smēķējamai tabakai un tabakas lapām;
- ar 2017.gada 1.jūliju tiks restrukturizētas akcīzes nodokļa likmes cigaretēm;
- ar 2017.gada 1.jūliju tiks atceltas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi par zemes platībām, kurās audzē kukurūzu biogāzes ieguvei.

4) saskaņā ar 2016.gada 29.novembrī pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumos Nr. 662 “Akcīzes preču aprites kārtība” ar 2017.gada 1.janvāri ieviestas izmaiņas alkoholisko dzērienu pieļaujamo zudumu normās tā uzglabāšanas, pārvadāšanas un ražošanas procesos.

3.9. att. Akcīzes nodokļa ieņēmumi sadalījumā pa mēnešiem, milj. euro

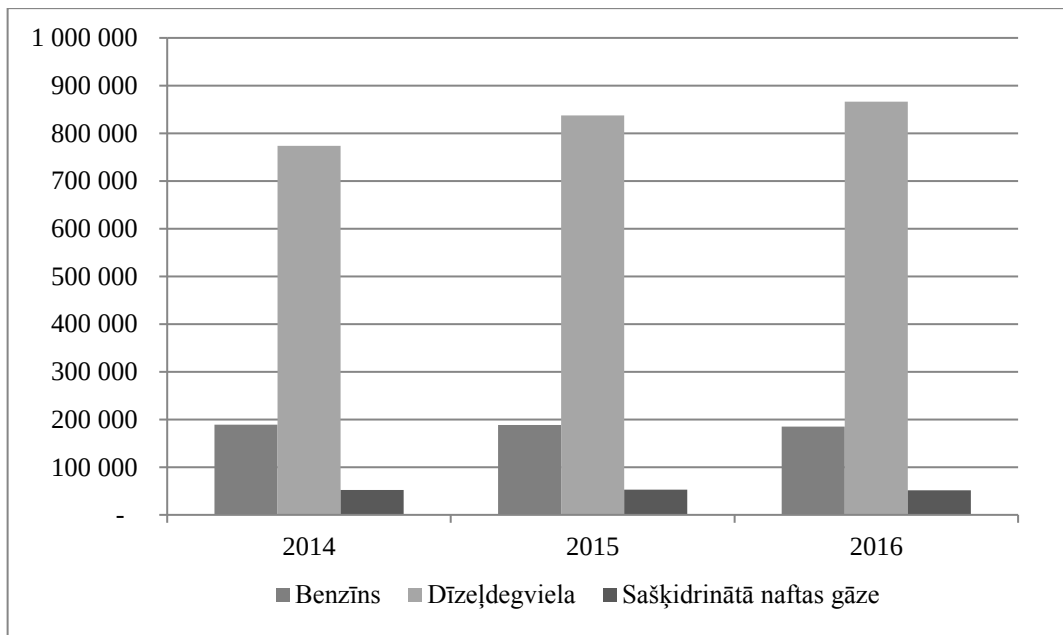
Akcīzes nodoklis naftas produktiem

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi bija 428,2 milj. euro, salīdzinot ar 2015.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no naftas produktiem ir palielinājušies par 34,8 milj. euro jeb 8,9%, kas saistīts ar patēriņam nodotā naftas produktu apjoma pieaugumu, kā arī akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanu.

Saskaņā ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2016.gada 1.janvāri tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes:

- svinu nesaturošam benzīnam no 411,21 euro līdz 436,0 euro par 1 000 litriem;
- dīzeļdegvielai (gāzeļļai), petrolejai un degvieleļļai, kuras kolorimetriskais indekss ir mazāks par 2,0 un kinemātiskā viskozitāte 50°C ir mazāka par 25 mm²/s, no 332,95 euro līdz 341,0 euro par 1 000 litriem;
- sašķidrinātajām naftas gāzēm no 161,0 euro līdz 206,0 euro par 1 000 kg;
- benzīna un etilspirta maisījumam, ja pievienotā etilspirta saturs veido no 70 līdz 85 tilpumprocentiem (ieskaitot) no kopējā produktu daudzuma, no 123,36 euro līdz 131,0 euro par 1 000 litriem.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju naftas produktu kopējā patēriņa apjoms 2016.gada 10 mēnešos un 2015.gada decembrī salīdzinājumā ar 2015. un 2014.gada attiecīgo periodu pieaudzis par 2,0%, t.sk. dīzeļdegvielas patēriņš pieaudzis par 3,4%, degvieleļļas patēriņš palielinājies par 2,8 tūkst. tonnu jeb 134,6%, bet benzīna patēriņš samazinājies par 1,9%, sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš par 2,4% un petrolejas patēriņš samazinājies par 13,0 procentiem.

3.10. att. Naftas produktu kopējais patēriņš attiecīgā gada 10 mēnešos un iepriekšējā gada decembrī, tonnās

(Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

2016.gada 11 mēnešos ieņēmumu no akcīzes nodokļa no naftas produktiem struktūrā lielākais īpatsvars bija ieņēmumiem no dīzeļdegvielas (72,7%) un ieņēmumiem no benzīna (24,6 %), bet ieņēmumi no sašķidrinātās naftas gāzes sastādīja 2,4 procentus.

Saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas informāciju 2017.gada 1.janvārī salīdzinājumā ar 2016.gada 1.janvāri transportlīdzekļu, kas patērē dīzeļdegvielu, īpatsvars kopējā transportlīdzekļu skaitā ir pieaudzis no 54,8% līdz 58,2% un to skaits ir 438 409, benzīnu patērējošo transportlīdzekļu īpatsvars ir samazinājies no 37,9% līdz 34,5% un to skaits ir 259 929.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi tiek plānoti 479,2 milj. *euro* apmērā, kas ir par 19,2 milj. *euro* jeb 4,2% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts. 2017.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2016.gada ieņēmumu izpildes tendences, pieņemtās izmaiņas likumdošanā un prognozēto naftas produktu patēriņu.

2017.gadā stājas spēkā vairākas likumdošanas izmaiņas, kam ir ietekme uz akcīzes nodokļa no naftas produktiem ieņēmumiem:

- saskaņā ar 2016.gada 26.maija Ministru kabineta lēmumu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr.194, kas paredz, ka, administrējot degvielas ar samazināto akcīzes nodokļa likmi piešķiršanu 2017./2018.saimnieciskajam gadam un turpmākajiem gadiem, ieņēmumos neieklaus par iepriekšējo gadu Eiropas Savienības atbalsta pasākumos “Bioloģiskā lauksaimniecība” un “Agrovide un klimats” saņemtās maksājumu summas. Līdz ar to 2017./2018.saimnieciskajā gadā un turpmākajos gados samazināsies zemes platības, par kurām piešķirs tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi. Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,9 milj. *euro*;
- saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli” sākot ar 2017./2018.saimniecisko gadu atceltas tiesības iegādāties degvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi par zemes platībām,

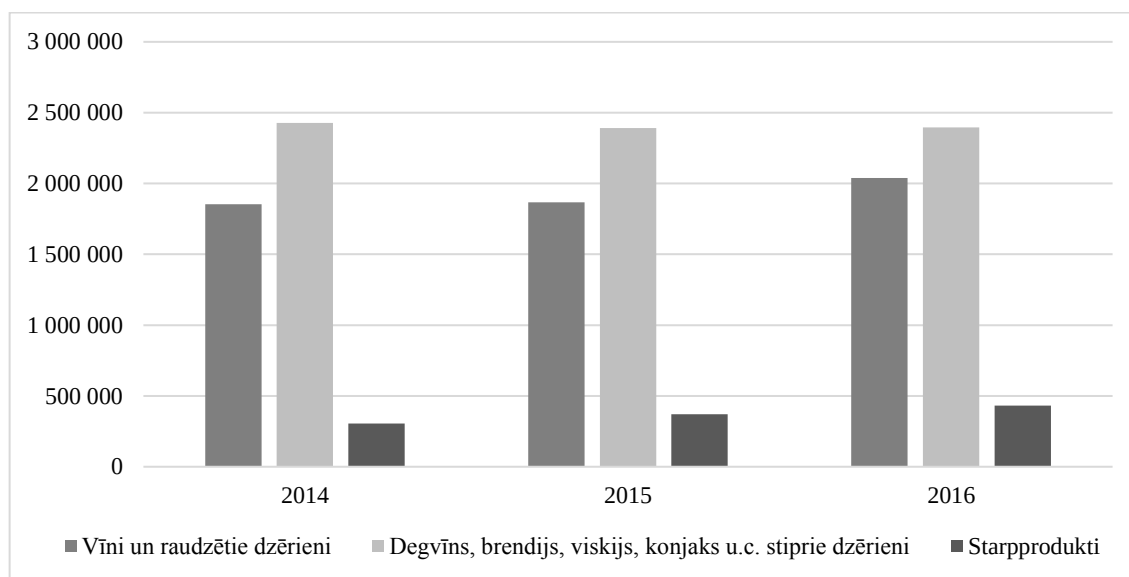
kurās audzē kukurūzu biogāzes ieguvei (kultūraugu kods 791). Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,1 milj. *euro*;

- saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Muitas likumā ar 2017.gada 1.janvāri mazinātas iespējas Latvijas teritorijā noliet, uzglabāt un tirgot ar atvieglojumiem ievesto degvielu (starptautisko kravas autopārvadājumu transporta līdzekļu degvielas tvertnēs). Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,3 milj. *euro*.

Akcīzes nodoklis alkoholiskajiem dzērieniem un alum

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) ieņēmumi bija 122,9 milj. *euro*, salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskajiem dzērieniem iekasēti par 6,1 milj. *euro* jeb par 5,2% vairāk.

Šī gada 11 mēnešos ieņēmumu no alkoholiskajiem dzērieniem struktūrā lielākais īpatsvars bija ieņēmumiem no pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (84,7%), bet ieņēmumu no vīna un raudzētajiem dzērieniem īpatsvars bija 12,0 procenti. Salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, ieņēmumu no pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem īpatsvars ir samazinājies par 1,9 procentpunktiem, palielinoties ieņēmumu no vīna un raudzētajiem dzērieniem īpatsvaram par 1,4 procentpunktiem. Kopējos ieņēmumos no akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem par 0,5 procentpunktiem pieaudzis arī starpproduktu īpatsvars.

3.11. att. Alkoholisko dzērienu realizācija attiecīgā gada 10 mēnešos un iepriekšējā gada decembrī, tūkst. dekalitru (Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests)

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju 2016.gada 10 mēnešos un 2015.gada decembrī, salīdzinot ar 2015. un 2014.gada attiecīgo periodu, patēriņam nodoti par 5,1% vairāk alkoholisko dzērienu (neskaitot alu). Starpproduktu ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem (ieskaitot) patēriņš palielinājies par 34,4% (par 63,0 tūkst. dal), vīna un raudzēto dzērienu patēriņš par 9,2%, pārējo alkoholisko dzērienu patēriņš palielinājies par 0,2%, bet starpproduktu ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem (neieskaitot) līdz 22 tilpumprocentiem (ieskaitot) patēriņš samazinājies par 1,4 procentiem.

Alkoholisko dzērienu patēriņu būtiski ietekmēja akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem likmju paaugstināšana. Saskaņā ar 2015.gada 18.jūnija grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli” ar 2015.gada 1.augustu vīnam, raudzētajiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un starpproduktiem ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem nodokļa likme tika paaugstināta no 64,03 *euro* līdz 70,0 *euro* par 100 litriem, starpproduktiem ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem līdz 22 tilpumprocentiem no 99,6 *euro* līdz 110,0 *euro* par 100 litriem un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem no 1 337,5 *euro* līdz 1 360,0 *euro* par 100 litriem absolūtā spirta, savukārt raudzētajiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem likme tika saglabāta iepriekšējā līmenī (to noapaļojot) – 64,0 *euro* par 100 litriem.

Ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” paredzēta arī turpmāka akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem likmju paaugstināšana – likmes tika paaugstinātas ar 2016.gada 1.martu un tās tiks paaugstinātas arī ar 2017. un 2018.gada 1.martu.

3.7. tabula. Akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem, *euro*

	01.06.2011.	01.08.2015.	01.03.2016.	01.03.2017.	01.03.2018.
Vīns, raudzētie dzērieni ar absolūtā spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un starpprodukti ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, par 100 litriem	64,03	70,0	74,0	78,0	82,0
Raudzētie dzērieni ar absolūtā spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem, par 100 litriem	64,03	64,0	64,0	64,0	64,0
Starpprodukti ar absolūtā spirta saturu no 15 tilpumprocentiem līdz 22 tilpumprocentiem, par 100 litriem	99,6	110,0	120,0	130,0	135,0
Pārējie alkoholiskie dzērieni, par 100 litriem absolūta spirta	1 337,5	1 360,0	1 400,0	1 450,0	1 500,0

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” 2017.gadā akcīzes nodokļa alkoholiskiem dzērieniem ieņēmumi plānoti 138,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 4,6 milj. *euro* jeb 3,5% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts. 2017.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2016.gada ieņēmumu izpildes tendences, pieņemtās izmaiņas likumdošanā un prognozēto alkoholisko dzērienu kopējo patēriņa apjomu.

Saskaņā ar 2016.gada 29.novembrī pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumos Nr.662 “Akcīzes preču aprites kārtība”, noteikts, ka ar ražošanas procesu saprot alkoholisko dzērienu apstrādi, pārstrādi un fasēšanu, kā arī izdalīti atsevišķi noteikumu punkti, kas nosaka zudumu piemērošanu alkoholiskajiem dzērieniem to uzglabāšanas un pārvietošanas procesā, samazinot pieļaujamo zuduma normu fasētajiem alkoholiskajiem dzērieniem no 0,2% uz 0,1%. Tā rezultātā tiek mazināta alkoholisko dzērienu nepamatota norakstīšana zudumos katrā to ražošanas posmā. Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,2 milj. *euro*.

Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli” ar 2017.gada 1.janvāri noteikts maksimālais alkoholisko dzērienu daudzums, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, administratīvi tehniskais personāls un minēto personu ģimenes locekļi, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvniecību darbinieki, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu.

Noteiktie iegādes ierobežojumi vienai personai mēnesī attiecībā uz alkoholiskajiem dzērieniem ir šādi:

- alus, raudzētie dzērieni, vīns, starpprodukti ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem – 25 litri (kopā);
- starpprodukti ar absolūtā spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem, pārējie alkoholiskie dzērieni - 8 litri (kopā).

Akcīzes nodokļa atbrīvojumu ierobežojumu pārskatīšana diplomātiem un starptautisko organizāciju personālam radīs pozitīvu fiskālo ietekmi 2017.gadā +0,124 milj. *euro*.

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa **alum** ieņēmumi bija 29,9 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2015.gada atbilstošo periodu, ir par 4,8 milj. *euro* jeb 19,0% vairāk. Tāpat kā akcīzes nodokļa no pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumu pieaugumu, arī akcīzes nodokļa no alus ieņēmumu pieaugumu noteica galvenokārt akcīzes nodokļa likmes būtiskais palielinājums.

Ar 2015.gada 1.augustu akcīzes nodoklis alum tika palielināts no 3,1 *euro* līdz 3,8 *euro* par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem (minimālais nodokļa līmenis par 100 litriem tika paaugstināts no 5,69 *euro* līdz 7,4 *euro*). Savukārt ar 2016.gada 1.martu akcīzes nodoklis alum tika palielināts līdz 4,2 *euro* par 100 litriem (minimālais nodokļa līmenis par 100 litriem tika paaugstināts līdz 7,8 *euro*).

Ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” paredzēta arī turpmāka akcīzes nodokļa alum paaugstināšana – ar 2017.gada 1.martu akcīzes nodoklis alum tiks paaugstināts līdz 4,5 *euro* par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem alus, bet minimālā likme – līdz 8,2 *euro* par 100 litriem alus.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju alus produktu kopējais realizācijas apjoms 2016.gada 10 mēnešos un 2015.gada decembrī salīdzinājumā ar 2014. un 2015.gada atbilstošo periodu ir samazinājies par 1,6 procentiem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus no alus ietekmē arī mazajās alus darītavās saražotā alus daudzuma pieauguma dinamika, jo tajās saražotajam alum tiek piešķirts akcīzes nodokļa atvieglojums 50% apmērā. Patstāvīgās mazās alus darītavas statuss 2016.gada septembra beigās bija piešķirts 36 komersantiem. 2016.gada deviņos mēnešos no kopējā saražotā alus daudzuma 21% tika saražoti mazajās alus darītavās. Kopumā šī gada deviņos mēnešos mazajās alus darītavās saražotā alus daudzums, salīdzinot ar 2015.gada deviņiem mēnešiem, ir samazinājies par 28,3 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” akcīzes nodokļa ieņēmumi no alus 2017.gadā tiek plānoti 34,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 2,0 milj. *euro* jeb 6,0% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts. 2017.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2016.gada ieņēmumu izpildes tendences, 2015.gadā pieņemtos grozījumus likumā “Par akcīzes nodokli” un prognozēto alus patēriņu.

Akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem

Akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 175,9 milj. *euro*, salīdzinot ar 2015.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem ir palielinājušies par 12,7 milj. *euro* jeb 7,8%, kas galvenokārt saistīts ar patēriņam nodoto cigarešu apjoma pieaugumu un akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanu.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju kopējais patēriņam Latvijā nodoto cigarešu apjoms 2016.gada 10 mēnešos un 2015.gada decembrī salīdzinājumā ar 2014. un

2015.gada atbilstošo periodu ir palielinājies par 2,0%, cigāru un cigarillu patēriņš par 0,9%, bet smēķējamās tabakas patēriņš pieaudzis par 4,9 procentiem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugumu ietekmē ne vien nodokļa objektu patēriņa pieaugums, bet arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas:

- ar 2016.gada 1.janvāri akcīzes nodokļa likmes cigāriem un cigarillām tika paaugstinātas no 39,84 *euro* līdz 42,69 *euro* par 1 000 cigāriem vai cigarillām;
- ar 2016.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis tabakas lapām un citām tabakas lapu ražošanas izejvielām no 55,49 *euro* līdz 58,0 *euro* par 1 000 gramiem tabakas;
- ar 2016.gada 1.martu akcīzes nodoklis tiek piemērots arī karsējamai tabakai, likme par 1 000 gramiem tabakas – 62,0 *euro*;
- ar 2016.gada 1.jūliju akcīzes nodokļa likme cigaretēm tika paaugstināta no 54,20 *euro* līdz 56,20 *euro* par 1 000 cigaretēm, bet minimālais akcīzes nodokļa līmenis tika paaugstināts no 89,80 *euro* līdz 93,70 *euro* par 1 000 cigaretēm.

Saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2017.gadam” akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem ieņēmumi tiek plānoti 202,4 milj. *euro* apmērā, kas, salīdzinot ar 2016.gada prognozi, ir par 9,6 milj. *euro* jeb 5,0% vairāk. Sagatavojot akcīzes nodokļa ieņēmumu tabakas izstrādājumiem plānu 2017.gadam, ir ņemtas vērā 2016.gada izpildes tendences, likumā „Par akcīzes nodokli” noteiktās akcīzes nodokļa likmju izmaiņas un prognozētais tabakas izstrādājumu patēriņš.

Saskaņā ar 2013.gada 6.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2017.gada 1.jūliju akcīzes nodokļa likmi cigaretēm bija paredzēts paaugstināt no 56,20 *euro* līdz 58,2 *euro* par 1 000 cigaretēm, bet minimālo akcīzes nodokļa līmeni paaugstināt no 93,7 *euro* līdz 97,0 *euro* par 1 000 cigaretēm, procentuālo likmi nemainot. Pārējiem ar akcīzes nodokli apliekamajiem tabakas izstrādājumiem akcīzes nodokļa likmi 2017.gadā nebija plānots paaugstināt.

Savukārt saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli” 2017.gadā paredzēts straujāks akcīzes nodokļa likmju pieaugums gandrīz visiem tabakas izstrādājumiem, izņemot karsējamo tabaku un elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu, kā arī citas izmaiņas:

- ar 2017.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis cigāriem un cigarillām no 42,69 *euro* līdz 58,0 *euro* par 1 000 gab. Fiskālā ietekme +0,5 milj. *euro*;
- ar 2017.gada 1.janvāri tika paaugstināts akcīzes nodoklis smēķējamai tabakai – smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai, citai smēķējamai tabakai, tabakas lapām – no 58,0 *euro* līdz 62,0 *euro* par 1 000 gramiem. Fiskālā ietekme +0,04 milj. *euro*;
- ar 2017.gada 1.janvāri noteikts maksimālais tabakas izstrādājumu un elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma daudzums, ko var iegādāties diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību diplomātiskie un konsulārie aģenti, administratīvi tehniskais personāls un minēto personu ģimenes locekļi, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvniecību darbinieki, piemērojot akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu. Paredzētie iegādes ierobežojumi vienai personai mēnesī attiecībā uz tabakas izstrādājumiem ir šādi:
 - tabakas izstrādājumiem:
 - cigarettes – 600 gab.;

- smēķējamā vai karsējamā tabaka – 600 gramu;
- cigāri /cigarillas – 150 gab.
- elektroniskajās cigaretēs izmantojamais šķidrums – 600 miligrami nikotīna vai ne vairāk kā 600 mililitri elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma.

Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,083 milj. *euro*.

- ar 2017.gada 1.jūliju tiks restrukturizēts akcīzes nodoklis cigaretēm – akcīzes nodokļa procentuālā daļa tiks samazināta no 25,0% līdz 20,0%, bet specifiskā daļa paaugstināta no 56,20 *euro* līdz 67,0 *euro* par 1 000 cigaretēm. Minimālais akcīzes nodokļa līmenis tiks paaugstināts no 93,7 *euro* līdz 99,0 *euro* par 1 000 cigaretēm. Fiskālā ietekme 2017.gadā +0,6 milj. *euro*.

Akcīzes nodoklis pārējām akcīzes precēm

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par pārējām akcīzes precēm (kafiju, bezalkoholiskajiem dzērieniem un elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu) bija 13,6 milj. *euro*, salīdzinājumā ar 2015.gada attiecīgo periodu akcīzes nodokļa ieņēmumi tām ir palielinājušies par 0,5 milj. *euro* jeb 3,8 procentiem.

Saskaņā ar 2015.gada 30.novembrī pieņemtajiem grozījumiem likumā „Par akcīzes nodokli” ar 2016.gada 1.jūliju akcīzes nodoklis tiek piemērots arī elektroniskajās cigaretēs izmantojamajiem šķidrumiem. Akcīzes nodokli veido likme par 1 mililitru šķidruma – 0,01 *euro* un likme par 1 miligramu nikotīna – 0,005 *euro*.

Ieņēmumi no elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma tiek ieskaitīti vienā kontā ar ieņēmumiem no pārējām akcīzes precēm, un 2016.gada 11 mēnešos aprēķinātais nodoklis par elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu saskaņā ar akcīzes nodokļa deklarācijās sniegto informāciju sastādīja 0,1 milj. *euro*.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta informāciju kafijas patēriņš 2016.gada 10 mēnešos un 2015.gada decembrī salīdzinājumā ar 2015. un 2014.gada atbilstošo periodu ir palielinājies par 6,5%, bet bezalkoholisko dzērienu patēriņš tai pašā periodā samazinājies par 0,8%, līdz ar to akcīzes nodokļa no pārējām akcīzes precēm ieņēmumu struktūrā nedaudz palielinājies ieņēmumu no kafijas īpatsvars.

Ar akcīzes nodokli apliekamo bezalkoholisko dzērienu patēriņa samazinājumu daļēji ietekmēja 2015.gada 30.novembrī pieņemtie grozījumi likumā „Par akcīzes nodokli”, kas paredzēja ar 2016.gada 1.janvāri paplašināt ar akcīzes nodokli neapliekamo bezalkoholisko dzērienu klāstu, iekļaujot tajos dzērienus, kuru sastāvā ir ne mazāk kā 10% sulas (izņemot augļu sulas, kas gatavotas no koncentrāta), ne vairāk kā 10% pievienotā cukura un kuri nesatur pārtikas piedevas un aromatizētājus.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” akcīzes nodokļa no pārējām akcīzes precēm ieņēmumi tiek plānoti 14,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,3 milj. *euro* jeb 2,3% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts.

Akcīzes nodoklis dabasgāzei

2016.gada 11 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par dabasgāzi bija 18,5 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2015.gada atbilstošo periodu, akcīzes nodoklis par dabasgāzi iekasēts par 0,5 milj. *euro* jeb 2,5% vairāk. Akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugums saistīts ar salīdzinoši vēsākiem laikapstākļiem gada pirmajā pusē, kā rezultātā dabasgāzes patēriņš bija lielāks nekā

prognozēts, kā arī AS "Latvenergo" veikto maksājumu 0,56 milj. *euro* apmērā par importēto dabasgāzi (2015.gada atbilstošajā periodā šādu maksājumu nebija).

2017.gada akcīzes nodokļa ieņēmumi no dabasgāzes tiek plānoti 21,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,2 milj. *euro* jeb par 0,7% vairāk nekā 2016.gadā prognozēts. 2017.gada plāns veidots, pamatojoties uz prognozēto dabasgāzes kopējā patēriņa apjomu, kā arī 2013.gadā pieņemtajām izmaiņām likumdošanā attiecībā uz akcīzes nodokļa dabasgāzei atbrīvojumiem.

3.8. tabula. Akcīzes nodokļa ieņēmumi pa veidiem

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognoze	Plāns*
Akcīzes nodoklis, milj. <i>euro</i>	748,6	796,3	854,4	890,3
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	2,4	6,4	7,3	4,2
<i>% no IKP</i>	3,2	3,3	3,4	3,4
Alkoholiskie dzērieni	123,8	128,7	133,8	138,4
Alus	25,1	27,1	32,8	34,7
Naftas produkti	399,2	428,3	460,0	479,2
Tabakas izstrādājumi	166,2	177,3	192,8	202,4
Dabasgāze	19,4	20,6	21,1	21,3
Pārējās akcīzes preces	14,8	14,4	14,0	14,3

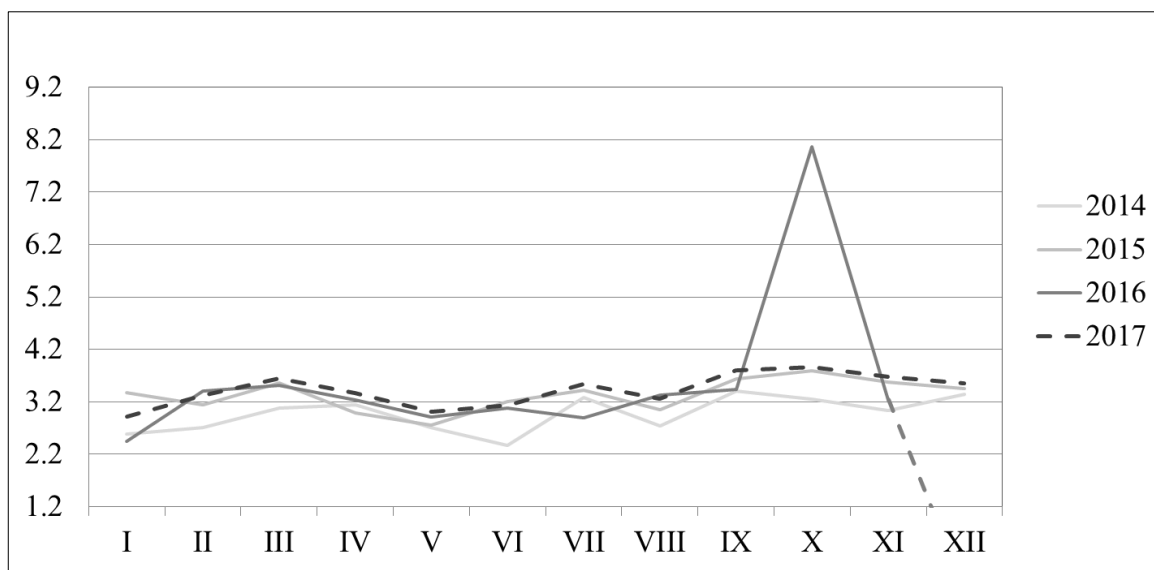
*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Muitas nodoklis

Muitas nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 39,6 milj. *euro*, kas ir par 3,1 milj. *euro* jeb 8,4% vairāk nekā 2015.gada atbilstošajā periodā. Muitas nodokļa ieņēmumu pieaugumu būtiski ietekmēja 2016.gada oktobrī saņemtie antidempinga maksājumi 4,8 milj. *euro* apmērā. Kopā 2016.gada 11 mēnešos antidempinga maksājumi iekasēti 5,8 milj. *euro* apmērā.

2014.gada 1.janvārī stājusies spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Regula (ES) Nr.978/2012 par Vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu. Ar šo regulu tiek atcelta Padomes Regula (EK) Nr.732/2008 par Vispārējo tarifa preferenču sistēmas piemērošanu, līdz ar to daudzām valstīm, kurām līdz 2013.gada 31.decembrim tika piemērots Vispārējās preferenču sistēmas režīms, ar 2014.gada 1.janvāri tas tika pārtraukts.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2016.gada 10 mēnešos, salīdzinot ar 2015.gada 10 mēnešiem, imports no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, samazinājies par 9,5 procentiem.

3.13. att. Muitas nodokļa ieņēmumi, milj. euro

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” muitas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 41,1 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 1,9 milj. *euro* jeb 4,8% vairāk.

Muitas nodokļa ieņēmumu plāns 2017.gadam ir sagatavots, galvenokārt pamatojoties uz prognozēto preču importa apjoma pieaugumu 2017.gadā no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, Eiropas Savienības vidējās svērtās muitas nodokļa likmes prognozēm, kā arī 2016.gada izpildes tendencēm.

3.10. tabula. Muitas nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognoze	Plāns*
Muitas nodoklis, milj. euro	35,6	40,0	39,2	41,1
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	29,3	12,1	-1,9	4,8
<i>% no IKP</i>	0,2	0,2	0,2	0,2

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis

Vieglo automobiļu un motociklu nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 9,6 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 0,6 milj. *euro* jeb 5,7% mazāk.

Saskaņā ar VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” datiem, 2016.gada 11 mēnešos, salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, pirmoreiz reģistrēto vieglo transportlīdzekļu skaits samazinājies par 3,7% (jāatzīmē, ka 98,5% no vieglo automobiļu un motociklu nodokļa ieņēmumiem ir ieņēmumi par vieglajiem automobiļiem).

Likumdošanas izmaiņas ar 2017.gadu atceļ vieglo automobiļu un motociklu nodokli (fiskālā ietekme 2017.gadā -11,4 milj. *euro*), vienlaikus veicot transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmju maiņu.

3.9. tabula. Vieglo automobiļu un motociklu nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognose	Plāns*
Vieglo automobiļu un motociklu nodoklis, milj. euro	11,2	11,1	11,0	-
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	12,8	-0,5	-1,2	-
<i>% no IKP</i>	0,05	0,05	0,04	-

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 77,3 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 3,9 milj. euro jeb 5,3% vairāk. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu pieaugums skaidrojams ar juridisko personu nodrošinātā nodokļa ieņēmumu kāpumu par 13,4%, kamēr fizisko personu nodokļa ieņēmumu kāpums bija vien par 1,3 procentiem.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 96,3 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozi ir par 13,3 milj. euro jeb 16,0% vairāk.

Sagatavojot transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu plānu 2017.gadam, tika ņemtas vērā 2016.gada transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumu izpildes tendences un reģistrēto transportlīdzekļu skaita pieaugums, par kuriem maksājams nodoklis, kā arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas. Tāpat tika ņemtas vērā likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā 2017.gadā – Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmju maiņa saistībā ar vieglo automobiļu un motociklu nodokļa atcelšanu (fiskālā ietekme 2017.gadā +11,4 milj. euro), līdz 2019.gada 1.janvārim tiek saglabāta šobrīd spēkā esošā kārtība, kad transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis tiek maksāts par kalendāro gadu (fiskālā ietekme 2017.gadā +34,2 milj. euro), kā arī ir paplašināta daudz bērnu ģimenes definīcija – bērnu vecums noteikts līdz 24 gadiem (fiskālā ietekme 2017.gadā -0,3 milj. euro).

3.11. tabula. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognose	Plāns*
Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis, milj. euro	73,5	79,4	83,0	96,3
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	2,1	8,0	4,5	16,0
<i>% no IKP</i>	0,3	0,3	0,3	0,4

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 18,6 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 1,2 milj. euro jeb 6,6% vairāk.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 21,8 milj. euro apmērā, kas ir par 0,6 milj. euro jeb 2,8% vairāk nekā prognozēts 2016.gadā.

Nosakot uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumu plānu 2017.gadam, tika ņemts vērā komersantu rīcībā esošo vieglo transportlīdzekļu skaits un 2016.gada uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumu izpildes tendences, kā arī iepriekšējos gados pieņemtās likumdošanas izmaiņas.

3.12. tabula Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognose	Plāns*
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, milj. euro	19,2	20,3	21,2	21,8
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	-7,6	5,9	4,2	2,8
<i>% no IKP</i>	0,1	0,1	0,1	0,1

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

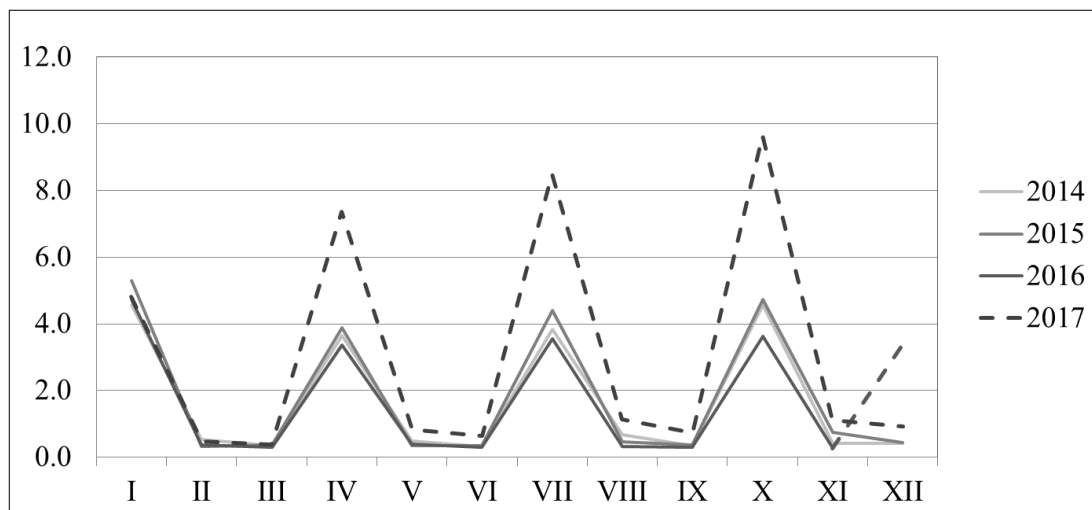
3.2.3. Pārējie nodokļi

Dabas resursu nodoklis

Dabas resursu nodokļa maksājumi ir tieši saistīti ar Latvijas uzņēmumu ekonomiskajām aktivitātēm un to izraisītajām vides noslodzēm, kā arī veiktajiem vides aizsardzības pasākumiem. Līdz ar to nodokļa ieņēmumi gan palielinās, palielinoties kopējai ekonomiskai aktivitātei, gan arī samazinās, uzņēmumiem un pašvaldībām veicot vides aizsardzības pasākumus. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā un pašvaldību speciālajā budžetā.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā un pašvaldību speciālajā budžetā 2016.gada 11 mēnešos bija 17,5 milj. euro, kas ir par 3,8 milj. euro jeb 17,7% mazāk nekā 2015.gada atbilstošajā periodā. Nodokļa ieņēmumi samazinājušies gandrīz visos dabas resursu nodokļa veidos, īpaši par dabas resursu ieguvu un vides piesārņošanu.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā 2016.gada 11 mēnešos bija 9,5 milj. euro, kas, salīdzinot ar 2015.gada 11 mēnešiem, ir par 1,6 milj. euro jeb 14,7% mazāk. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi pašvaldību speciālajā budžetā 2016.gada 11 mēnešos bija 8,0 milj. euro, salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, ir samazinājušies par 2,1 milj. euro jeb 21,1 procentu.

3.14. att. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi, milj. euro

2017.gadā kopējie dabas resursu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 36,6 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gadā prognozētajiem ieņēmumiem ir par 15,7 milj. *euro* jeb 75,1% vairāk. Dabas resursu nodokļa ieņēmumu plāns 2017.gadam ir sagatavots, ņemot vērā iepriekšējo gadu izpildes tendences, nozares ekonomisko attīstību, kā arī pieņemtās likumdošanas izmaiņas.

Saskaņā ar 2016.gada 23.novembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā ar 2017.gada 1.janvāri ieviestas šādas likumdošanas izmaiņas:

- paaugstinātas likmes akmeņoglēm, koksam un lignītam (brūnoglēm). Fiskālā ietekme valsts budžetā 2017.gadā +0,06 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes preču un izstrādājumu iepakojumam un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem no polistirola. Fiskālā ietekme valsts budžetā 2017.gadā +0,7 milj. *euro*;
- dabas resursu nodoklis tiek piemērots arī par ūdens resursu lietošanu elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijās, kuru kopējā jauda ir lielāka par diviem megavatiem. Fiskālā ietekme valsts budžetā 2017.gadā +4,7 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes derīgo izrakteņu ieguvei (dekoratīvais dolomīts, kaļķieži, šūnakmens, krāsu zeme, sapropelis, dziednieciskās dūņas). Fiskālā ietekme +0,03 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +0,01 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,02 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes ārstnieciskiem minerālūdeņiem vai minerālūdeņiem, kurus izmanto ārstniecībā termālās vai ūdensdziedniecības iestādēs ūdens ieguves teritorijā. Fiskālā ietekme +0,005 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +0,002 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,003 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes pazemes ūdeņiem, arī saldūdeņiem, minerālūdeņiem un avotu ūdeņiem, ko realizē tālāk. Fiskālā ietekme +0,12 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +0,05 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,07 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes pazemes ūdeņiem, arī saldūdeņiem, minerālūdeņiem un avotu ūdeņiem, ko izmanto ūdensapgādē. Fiskālā ietekme +0,85 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +0,34 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,51 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes virszemes ūdeņiem. Fiskālā ietekme +0,4 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +0,2 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,2 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes par oglekļa dioksīda (CO₂) emisijām, kā arī mainīts nodokļa ieņēmumu sadalījums starp valsts un pašvaldību budžetiem, paredzot nodokļa maksājumus 60% apmērā ieskaitīt valsts pamatbudžetā un 40% apmērā tās pašvaldības vides aizsardzības speciālajā budžetā, kuras teritorijā tiek veikta attiecīgā darbība. Fiskālā ietekme +1,9 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā 2017.gadā +2,3 milj. *euro*, pašvaldību budžetā -0,4 milj. *euro*;
- paaugstināta likme par pirmo reizi Latvijā pastāvīgi reģistrētiem transportlīdzekļiem. Fiskālā ietekme valsts budžetā 2017.gadā +0,9 milj. *euro*;
- paaugstinātas likmes par visa veida riepām. Fiskālā ietekme valsts budžetā 2017.gadā +0,08 milj. *euro*;
- no dabas resursu nodokļa objektiem izslēgta zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās siltumnīcefekta gāzes, jo šāda darbība ir aizliegta.

Fiskālā ietekme kopā +9,8 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +9,4 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,4 milj. *euro*.

Saskaņā ar 2016.gada 15.decembrī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā ar 2017.gada 1.janvāri ieviestas šādas likumdošanas izmaiņas:

- ar 2017.gada 1.janvāri dabas resursu nodokļa likme par sadzīves atkritumu un ražošanas atkritumu, kas nav uzskatāmi par bīstamiem atkritumiem, apglabāšanu paaugstināta līdz 25,0 *euro* par tonnu, bet par bīstamo un ražošanas atkritumu apglabāšanu dabas resursu nodoklis paaugstināts līdz 45,0 *euro* par tonnu. Paredzēts, ka nodokļa likme par sadzīves atkritumu un ražošanas atkritumu, kas nav uzskatāmi par bīstamiem atkritumiem, apglabāšanu 2020.gadā sasniegs 50,0 *euro* par tonnu, bet par bīstamo un ražošanas atkritumu apglabāšanu – 60,0 *euro* par tonnu. Fiskālā ietekme 2017.gadā +5,0 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +2,0 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +3,0 milj. *euro*;
- paaugstināta dabas resursu nodokļa likme par augsni, kā arī dabas resursu nodoklis tiek piemērots arī par derīgo izrakteņu ieguves procesā iegūtiem blakusproduktiem. Fiskālā ietekme +0,014 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +0,006 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +0,008 milj. *euro*;
- paaugstinātas dabas resursu nodokļa likmes plastmasas iepirkumu maisiņiem. Fiskālā ietekme valsts budžetā +0,2 milj. *euro*.

Fiskālā ietekme 2017.gadā kopā +5,2 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +2,2 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +3,0 milj. *euro*.

Kopējā fiskālā ietekme 2016.gada 23.novembrī un 15.decembrī pieņemtajiem grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā 2017.gadā +15,0 milj. *euro*, t.sk. valsts budžetā +11,6 milj. *euro*, pašvaldību budžetā +3,4 milj. *euro*.

3.13. tabula. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognoze	Plāns*
Dabas resursu nodoklis, milj. <i>euro</i>	20,1	21,7	20,9	36,6
t.sk. valsts budžetā	10,0	11,4	10,6	22,5
pašvaldību speciālajā budžetā	10,1	10,3	10,3	14,1
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	5,3	8,0	-3,7	75,1
<i>% no IKP</i>	0,1	0,1	0,1	0,1

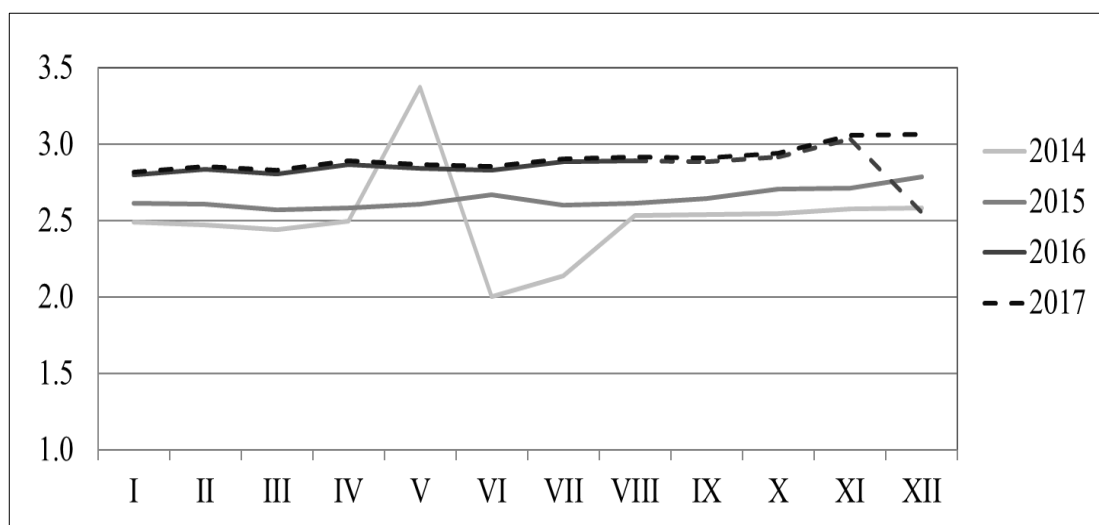
*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Izložu un azartspēļu nodoklis

Izložu un azartspēļu nodokli maksā uzņēmumi, kas likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli” noteiktajā kārtībā saņēmuši speciālu atļauju izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai. Ienākumi no azartspēļu nodokļa 75% apmērā tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, bet 25% apmērā ieskaitāmi tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā tiek organizēta azartspēle. Ienākumi no valsts mēroga izložu nodokļa tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā, bet no vietējā mēroga izložu nodokļa – tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā tiek organizēta izloze.

2016.gada 11 mēnešos izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi bija 31,6 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2015.gada atbilstošo periodu, ir palielinājušies par 2,7 milj. *euro* jeb

9,2 procentiem. Salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo periodu, 2016.gada 11 mēnešos valsts pamatbudžetā iekasēts par 2,1 milj. *euro* jeb 9,5% vairāk un pašvaldību budžetā ieņēmumi ir palielinājušies par 0,6 milj. *euro* jeb 8,3 procentiem.

3.15. att. Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi, milj. *euro*

2017.gadā kopējie izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 34,9 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 0,8 milj. *euro* jeb 2,2% vairāk.

Sagatavojot izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu plānu 2017.gadam, tika ņemtas vērā 2016.gada izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu izpilde un prognozējamās tautsaimniecības attīstības tendences, kā arī pieņemtais normatīvo aktu grozījums. Lai valsts akciju sabiedrība "Latvijas Loto" varētu paplašināt savu piedāvāto produktu sortimentu izložu un momentloteriju jomā, sākot ar 2017.gada 1.janvāri, atbalstītā likumdošanas izmaiņa paredz ieviest jaunu izložu nodokļa objektu "interaktīvās izlozes" un noteikt izložu nodokļa likmi 10 procentu apmērā no neto ieņēmumiem, un tas paredz arī sadalīt izložu nodokļa bāzi neinteraktīvajām izlozēm, ņemot vērā izlozes (arī mometloterijas) noteikumos noteikto laimestu fondu (fiskālā ietekme +0,1 milj. *euro*).

3.14. tabula. Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	fakts		prognoze	plāns*
Izložu un azartspēļu nodoklis, milj. <i>euro</i>	30,2	31,7	34,2	34,9
t.sk. valsts budžetā	23,2	24,4	26,3	26,9
pašvaldību pamatbudžetā	7,0	7,3	7,8	8,0
<i>pieauguma tempi, faktiskās cenās, %</i>	3,5	5,0	7,7	2,2
<i>% no IKP</i>	0,1	0,1	0,1	0,1

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Elektroenerģijas nodoklis

Elektroenerģijas nodokli piemēro sākot ar 2007.gada 1.janvāri un to regulē Elektroenerģijas nodokļa likums, kas nosaka kārtību, kādā elektroenerģiju apliek ar elektroenerģijas nodokli.

Elektroenerģijas nodoklis ir daļa no izmaksām, kuras tiek iecenotas tirdzniecības pakalpojumu cenā, jo nodokļu maksātājs ir elektroenerģijas tirgotājs un elektroenerģijas ražotājs. Elektroenerģijas nodokļa likme ir 1,01 *euro* par megavatstundu, tas ir 0,10 *euro* par 100 kilovatiem.

Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 0,9 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 0,6 milj. *euro* jeb 58,5% mazāk.

Latvijā 2013.gada 3.jūnijā savu darbību ir uzsākusi elektroenerģijas birža Nord Pool Spot. Elektroenerģija, ko biržas dalībnieki pērk vai pārdod, izmantojot biržas platformu, atbilstoši biržas darbības principiem, netiek identificēta nosakot tās izcelsmi, proti, pērkot elektroenerģiju biržā nevar noteikt, no kādiem resursiem tā ražota. Līdz ar biržas darbības uzsākšanu Latvijas tirgū ir kļuvis apgrūtināts piemērot elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumus elektroenerģijai, kura iegūta no atjaunojamiem energoresursiem.

Nemot vērā iepriekš minēto, tiek atcelti elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumi elektroenerģijai, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, hidroelektrostacijās un koģenerācijas stacijās, kā arī elektroenerģijai, kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai un siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā.

Līdz ar to, ja līdz šim elektroenerģijai, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem – hidroelektrostacijās vai efektivitātes kritērijiem atbilstošās koģenerācijas stacijās un elektroenerģijai, kas izmantota elektroenerģijas ražošanai vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā nodokļa likme bija 0,00 *euro* par megavatstundu, tad sākot ar 2017.gada janvāri tirgotājiem būs jāmaksā elektroenerģijas nodoklis pilnā apmērā.

2017.gadā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 6,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 5,5 milj. *euro* vairāk nekā 2016.gadā prognozēts. Ieņēmumu plānu ietekmēja iepriekš minēto atbrīvojumu atcelšana (fiskālā ietekme +5,4 milj. *euro*).

3.15. tabula. Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognoze	Plāns*
Elektroenerģijas nodoklis, milj. <i>euro</i>	1,7	1,6	1,2	6,7
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	70,1	-6,0	-29,5	479,0
<i>% no IKP</i>	0,007	0,007	0,005	0,025

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Subsidētās elektroenerģijas nodoklis

Subsidētās elektroenerģijas nodoklis tiek piemērots no 2014.gada 1.janvāra un tā mērķis ir ierobežot elektroenerģijas kopējās cenas pieaugumu, lai nodrošinātu tautsaimniecības konkurētspēju un nepalielinātu mājsaimniecību izdevumus, kā arī lai nodrošinātu elektroenerģijas lietotāju atbalsta pasākumu īstenošanu. Netieši subsidētās elektroenerģijas nodokļa mērķis ir veicināt konkurētspējīgu elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem un efektīvā koģenerācijā, motivējot ražot enerģiju visefektīvākajā veidā un nodrošinot, ka turpmāk tirgū ienāk tikai konkurētspējīgas tehnoloģijas.

Ar subsidētās elektroenerģijas nodokli apliekami ienākumi, kas saņemti no obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas, no saņemtās garantētās maksas par koģenerācijas stacijā vai elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, kā arī no pārdotās elektroenerģijas, kas tiek pārdota publiskajam tirgotājam (licencētam elektroenerģijas pārvades vai sadales uzņēmumam).

Subsidētās elektroenerģijas nodoklim noteiktas trīs diferenciētas likmes – 15% dabasgāzes stacijām, 10% atjaunojamo energoresursu stacijām un 5% stacijām, kas nodrošina ar siltumenerģiju centralizētās sistēmas un kuru subsidētās elektroenerģijas nodokļa likmei ir tieša ietekme uz siltumenerģijas gala tarifu lietotājam.

Subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 27,0 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2015.gada atbilstošo periodu ir par 1,6 milj. *euro* mazāk.

Subsidētā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumu apmēru katrā mēnesī ietekmē obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas apjoms, ko savukārt ietekmē Latvijas klimatiskie apstākļi.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 32,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 2,8 milj. *euro* jeb 9,5% vairāk nekā prognozēts 2016.gadā.

Atbilstoši Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likuma Pārejas noteikumiem nodokli piemēro apliekamiem ienākumiem, kas gūti no 2014.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 31.decembrim.

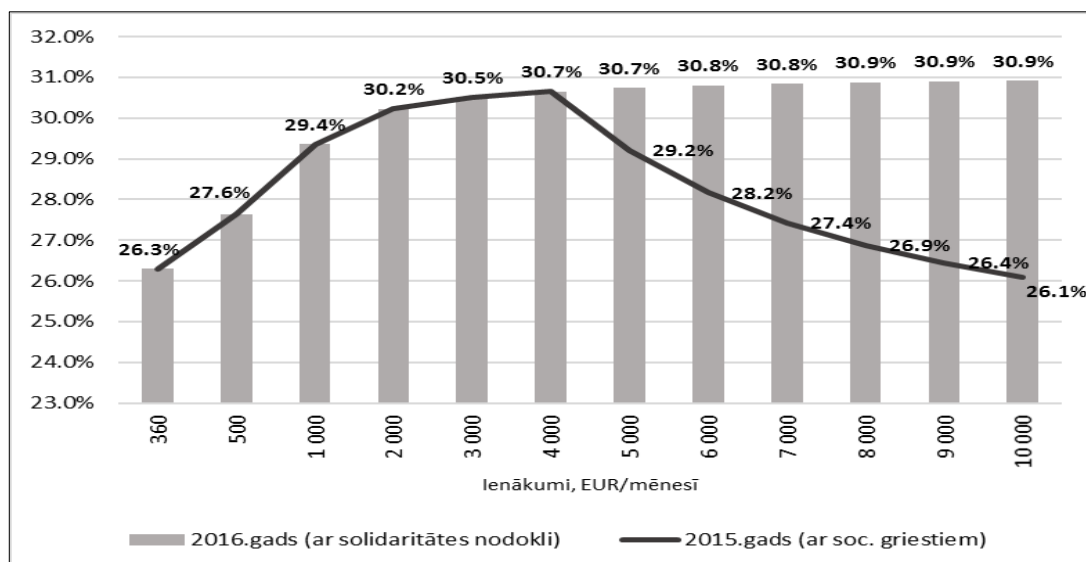
3.16. tabula. Subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2014	2015	2016	2017
	Fakts		Prognoze	Plāns*
Subsidētās elektroenerģijas nodoklis, milj. <i>euro</i>	25,0	31,0	29,8	32,6
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	-	24,2	-4,0	9,5
<i>% no IKP</i>	0,11	0,13	0,12	0,12

*saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam”

Solidaritātes nodoklis

Ar 2016.gada 1.janvāri ir ieviests solidaritātes nodoklis un tā mērķis ir novērst regresīvo darbaspēka nodokļu sistēmu, kas bija radusies no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra atjaunošanas (2014.gada 1.janvārī tika atjaunots valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālo apmērs un nodokļu maksātājiem, kuru ienākumi bija virs noteiktā iemaksu objekta maksimālā apmēra, nodokļu slogs kļuva mazāks, salīdzinot ar tām personām, kas nodokļu maksājumus veic no visiem darba ienākumiem).

3.16. att. Darbaspēka nodokļu slogs pie dažādiem ienākumu līmeņiem 2015. un 2016.gadā

Solidaritātes nodokļa likme ir tādi pati kā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme (34,09%) un to piemēro ienākumu daļai, kas pārsniedz valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksimālo objektu.

Ņemot vērā “Solidaritātes nodokļa likums” pārejas noteikumus, 2016.gadā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra faktiski samaksāto nodokli par periodu no janvāra līdz jūnijam valsts pamatbudžetā ieskaitīja līdz 2016.gada 15.oktobrim, savukārt turpmākajos mēnešos valsts pamatbudžeta ieņēmumu kontā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra faktiski samaksāto nodokli par pārskata mēnesi pārskaitīs līdz pārskata mēnesim sekojošā trešā mēneša piecpadsmitajam datumam.

Solidaritātes nodokļa ieņēmumu 2017.gada plāna pamatā ņemtas vērā likumdošanas izmaiņas, kas stājas spēkā ar 2017.gada 1.janvāri un kas paredz valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra palielināšanu no 48 600 līdz 52 400 *euro*, līdz ar to samazinot solidaritātes nodokļa ieņēmumus (fiskālā ietekme iekļauta nodokļu ieņēmumu vidēja termiņa bāzes prognozēs).

2016.gada augustā Ministru kabinetā tika izvērtēti priekšlikumi iespējamām solidaritātes nodokļa izmaiņām. Ņemot vērā to, ka neviens no priekšlikumiem neguva atbalstu, valdība vienojās saglabāt esošo solidaritātes nodokļa maksāšanas kārtību un vienlaicīgi turpināt vērtēt šī nodokļa iespējamo reformu nodokļu pamatnostādņu kontekstā.

Solidaritātes nodokļa ieņēmumi 2016.gada 11 mēnešos bija 19,2 milj. *euro*.

Saskaņā ar likumu „Par budžeta ietvaru 2017.gadam” solidaritātes nodokļa ieņēmumi 2017.gadā tiek plānoti 46,9 milj. *euro* apmērā.

3.3. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

Valsts budžetā atbilstoši likumdošanā noteiktajam tiek ieskaitīti dažādi nenodokļu ieņēmumi – valsts nodevas, naudas sodi un citi maksājumi.

Lielāko daļu no nenodokļu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā veido ieņēmumi no dividendēm (no valsts kapitāla izmantošanas), valsts nodevas par valsts sniegto nodrošinājumu
FMPask_G_100217_bud2017.docx; Likuma "Par valsts budžetu 2017.gadam" paskaidrojumi. 3. nodaļa
Ieņēmumu analīze

un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem, speciāliem mērķiem paredzētās valsts nodevas, kā arī procentu ieņēmumi.

2016.gada vienpadsmit mēnešos nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā iekasēti 440,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 41,1 milj. *euro* jeb 10,3% vairāk nekā plānots un par 67,7 milj. *euro* jeb 18,2% vairāk nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā.

Lielākos valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumus 2016.gada vienpadsmit mēnešos veidoja:

- 1) ieņēmumi no dividendēm (maksājumiem par valsts kapitāla izmantošanu) – 160,3 milj. *euro*, kas bija par 35,4 milj. *euro* jeb 28,4% vairāk nekā 2015.gada attiecīgajā periodā. Lielākos maksājumus par valsts kapitāla izmantošanu veica AS „Latvenergo” 77,4 milj. *euro*, AS „Latvijas valsts meži” 42,6 milj. *euro*, SIA Lattelecom 15,4 milj. *euro* un Latvijas Banka 15,0 milj. *euro*;
- 2) ieņēmumi no valsts nodevām un maksājumiem par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem – 71,4 milj. *euro*. Būtiskākos ieņēmumus veidoja ieņēmumi no nodevas par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā un kancelejas nodeva par zemesgrāmatas veiktajām darbībām – 38,5 milj. *euro* un valsts nodevas un kancelejas nodevas par juridiskajiem pakalpojumiem tiesu iestādēs 9,5 milj. *euro*;
- 3) ieņēmumi no speciāliem mērķiem paredzētās valsts nodevas 45,9 milj. *euro*.
- 4) naudas sodi un sankcijas – 31,1 milj. *euro*.

Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” tiek plānoti 415,7 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016.gada prognozi ir par 12,1 milj. *euro* jeb 2,8% mazāk.

Ieņēmumi no dividendēm 2017.gadā tiek plānoti 162,5 milj. *euro*, kas ir par 6,9 milj. *euro* mazāk nekā prognozēts 2016.gadā. Plāns veidots, pamatojoties uz lielāko valsts kapitālsabiedrību sniegtajām 2016.gada peļņas prognozēm, kā arī saskaņā ar 2016.gada 18. augusta Ministru kabineta lēmumu, noteikt minimālo dividendēs izmaksājamās peļņas daļu 2017.gadā (par 2016.gada peļņu) 85% apmērā no attiecīgās kapitālsabiedrības neto peļņas (iepriekš paredzēto 75% vietā) (fiskālā ietekme +7,7 milj. *euro*). Papildus tam 2016.gada 18.augustā Ministru kabinets atbalstījis priekšlikumu par A/S “Latvijas valsts meži” fiksētu dividendēs izmaksājamo peļņas daļu 2017.gadā. Vienlaicīgi atbilstoši grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā ir samazinātas AS Latvenergo prognozētās dividendes (fiskālā ietekme -12,6 milj. *euro*).

Ieņēmumi no valsts nodevām par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem 2017.gadā tiek plānoti 86,0 milj. *euro*, kas ir par 0,4 milj. *euro* mazāk nekā prognozēts 2016.gadā. Pamatojoties uz prognozēto ieņēmumu attīstības tendenci, koriģēti ieņēmumi no valsts nodevas par pasu izsniegšanu un nodevas par personas apliecības izsniegšanu, kā arī precizēti ieņēmumi no nodevas par jebkāda veida ieroča atļaujas, atkārtotas atļaujas, atļaujas dublikāta, Eiropas šaujamieroču apliecības izsniegšanu un Eiropas šaujamieroču apliecības derīguma termiņa pagarināšanu un citas nodevas par juridiskajiem un citiem pakalpojumiem.

Ieņēmumi no valsts nodevām par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu un profesionālās kvalifikācija atbilstības dokumentu reģistrāciju 2017.gadā tiek plānoti 5,2 milj. *euro*, kas ir par 0,5 milj. *euro* mazāk nekā 2016.gadā. 2017.gada plāns ir sagatavots, ņemot vērā 2016.gada ieņēmumu izpildes tendences un ir precizēti ieņēmumi no pārējām nodevas par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu atsevišķiem komercdarbības veidiem (fiskālā ietekme -0,095 milj. *euro*),

kā arī sākot ar 2017.gada 1.janvāri tiek atcelts atbrīvojums no valsts nodevas samaksas loterijas organizatoriem loterijām ar laimestu fondu līdz 720 *euro* (fiskālā ietekme +0,042 milj. *euro*).

Ieņēmumi no speciāliem mērķiem paredzētajām valsts nodevām 2017.gadā tiek plānoti 61,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 12,8 milj. *euro* vairāk nekā prognozēts 2016.gadā. Ieņēmumu prognozi ietekmēja 2016.gada 31.maijā spēkā stājušies grozījumi Konkurences likumā, kas paredz ieviest valsts nodevu par uzņēmumu apvienošanās izvērtēšanu. Fiskālā ietekme 2017.gadā 0,06 milj. *euro*.

Papildus tam prognozēs iekļauti sekojoši pasākumi:

- 1) valsts nodevas par naftas produktu drošības rezervju uzturēšanu ieņēmumu samazinājums (fiskālā ietekme 2017. gadā -2,0 milj. *euro*);
- 2) grozījumi Autoceļu lietošanas nodevas likumā, ieviešot šādas normas:
 - atcelt atbrīvojumus transportlīdzekļiem, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atbrīvoti no prasības uzstādīt darba un atpūtas laika reģistrācijas kontrolierīces un transportlīdzekļiem, ar kuriem fiziskā vai juridiskā persona, kas ir iekļauta Lauku atbalsta dienesta maksājumu saņēmēju datubāzē vai reģistrēta valsts aģentūrā "Lauksaimniecības datu centrs" kā dzīvnieku īpašnieks vai turētājs, veic pašpārvaldījumus;
 - nosakot, ka autoceļu lietošanas nodevu maksā arī par valsts galvenā autoceļa A12 Jēkabpils–Rēzekne–Ludza–Krievijas robeža (Terehova) posmu km 124,10 – 159,24, par valsts reģionālo autoceļu P5 Ulbroka–Ogre posmu km 0,00 – 19,87 un P80 Tīnūži–Koknese posmu km 0,00 – 63,60;
 - noteikt autoceļu lietošanas maksu par kravas transportlīdzekļiem ar pilnu masu virs 3000 kg, kuri ir paredzēti vai tiek izmantoti kravu pārvadājumiem. Attiecībā uz pilnu masu virs 3000 kg ir minēti tikai transportlīdzekļi, bet nav minēti transportlīdzekļu sastāvi, lai neveidotos situācija, ka automašīnai, kuras pilna masa ir, piemēram, 2680 kg, pieliekot piekabi ar masu 750 kg, būtu jāmaksā nodeva.
 - Lai veicinātu videi draudzīgu transportlīdzekļu izmantošanu, autoceļu lietošanas nodevas likmes paaugstinātas par 10% transportlīdzekļiem ar motora izmēru līmeni EURO 0, EURO I, EURO II un to sastāviem, kuru pilnā masa ir lielāka par 3500 kg.

Grozījumi autoceļu lietošanas nodevā stājas spēkā 2017.gada 1.janvārī un fiskālā ietekme 2017.gadā plānota +2,8 milj. *euro* apmērā.

Naudas sodi un sankcijas 2017.gadā tiek plānoti 28,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 5,3 milj. *euro* vairāk nekā 2016.gada prognoze. Ieņēmumu prognozē iekļauti ēnu ekonomikas apkarošanai plānoti pasākumi:

- subjektu, kam jāziņo par aizdomīgiem darījumiem, loka paplašināšana un uzraudzības nodrošināšana (fiskālā ietekme 2017.gadā 0,245 milj. *euro*);
- skaidras naudas darījumu ierobežošana (fiskālā ietekme 2017. gadā 0,1 milj. *euro*).

Papildus minētajam prognozē iekļauts ieņēmumu palielinājums no naudas sodiem, ko uzliek par pārkāpumiem ceļu satiksmē. Kopējā fiskālā ietekme 2017.gadā par pārkāpumiem ceļu satiksmē, kas fiksēti ar komersanta tehniskajiem līdzekļiem (fotoradariem) un pārējiem pārkāpumiem ceļu satiksmē ir +0,75 milj. *euro*. Atbilstoši izpildei arī precizēti ieņēmumi, ko uzliek Valsts policija (izņemot Ceļu policiju) +0,1 milj. *euro*.

Pārējie nenodokļi 2017.gadā tiek plānoti 35,4 milj. *euro* apmērā, kas ir par 5,3 milj. *euro* mazāk nekā 2016.gadā. Ieņēmumu prognozi ietekmēja ieņēmumu izpildes tendences 2016.gadā.

3.4. Pašu ieņēmumi un ārvalstu finanšu palīdzība

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā 2017.gadā tiek plānoti 86,1 milj. *euro* apmērā, kas ir par 4,8 milj. *euro* jeb 5,9% vairāk nekā plānots 2016.gadā. 2015.gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem bija 82,5 milj. *euro* apmērā. Valsts speciālajā budžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem 2017.gadā plānoti 0,02 milj. *euro* apmērā, kas ir tādā pašā apmērā kā plānots 2016.gadā.

Valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2017.gadam” tiek plānoti 1 120,2 milj. *euro* apmērā, kas ir par 177,6 milj. *euro* jeb 18,8% vairāk nekā plānots 2016.gadā. 2015.gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības bija 991,7 milj. *euro* apmērā.